

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 5.7.2005
COM(2005) 299 végleges

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

**Kohéziós politika a növekedés és a foglalkoztatás támogatására:
közösségi stratégiai iránymutatások a 2007–2013 közötti időszakra**

{SEC(2005) 904}

TARTALOMJEGYZÉK

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE Kohéziós politika a növekedés és a foglalkoztatás támogatására: közösségi stratégiai iránymutatások a 2007–2013 közötti időszakra	1
1. BEVEZETÉS	4
2. Kohézió, növekedés, foglalkoztatás	6
2.1. A megújított liszaboni agenda	6
2.2. A kohéziós politika hozzájárulása a növekedéshez és foglalkoztatáshoz	6
3. A KOHÉZIÓS POLITIKA KERETE 2007-TŐL 2013-IG	8
3.1. Központosítás	8
3.2. Konvergencia	9
3.3. Regionális versenyképesség és foglalkoztatás	9
3.4. Európai területi együttműködés	10
3.5. Irányítás	11
4. IRÁNYMUTATÁSOK A 2007–2013-AS IDŐSZAK KOHÉZIÓS POLITIKÁJA SZÁMÁRA	13
4.1. IRÁNYMUTATÁS: Európát és régióit a beruházások és a munka szempontjából vonzóbbá kell tenni	14
4.1.1. A közlekedési infrastruktúrák kiterjesztése és fejlesztése	14
4.1.2. A környezetvédelem és a növekedés közötti együttműködés erősítése	16
4.1.3. Válasz a hagyományos energiaforrások intenzív európai felhasználásának kérdésére	17
4.2. IRÁNYMUTATÁS: A növekedést szolgáló tudás és innováció fejlesztése	18
4.2.1. A KTF-be történő beruházás növelése és fejlesztése	20
4.2.2. Az innováció megkönnyítése és a vállalkozói szellem ösztönzése	21
4.2.3. A mindenki számára megvalósuló információs társadalom ösztönzése	23
4.2.4. A pénzeszközökhöz való hozzáférés fejlesztése	24
4.3. IRÁNYMUTATÁS: Több és jobb munkahely	25
4.3.1. Több ember bevonása és megtartása a foglalkoztatásban és a szociális védelmi rendszerek korszerűsítése	26
4.3.2. A munkavállalók és vállalkozások alkalmazkodóképességének fokozása és a munkaerőpiac rugalmassága	28

4.3.3.	Az humán erőforrásba való beruházás növelése a jobb oktatás és szakképesítés révén	29
4.3.4.	Igazgatási kapacitás.....	30
4.3.5.	Az egészséges munkaerő fenntartásában nyújtott segítség.....	31
5.	A KOHÉZIÓS POLITIKA TERÜLETI DIMENZIÓJÁNAK FIGYELEMBE VÉTELE.....	32
5.1.	A nagyvárosok hozzájárulása a növekedéshez és a foglalkoztatáshoz	33
5.2.	A vidéki térségek gazdasági sokféleségének támogatása	34
5.3.	Együttműködés.....	34
5.4.	A határokon átnyúló együttműködés	35
5.5.	Transznacionális együttműködés	35
5.6.	Régiók közötti együttműködés.....	36
6.	További teendők.....	36
	MELLÉKLET	38

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

Kohéziós politika a növekedés és a foglalkoztatás támogatására: közösségi stratégiai iránymutatások a 2007–2013 közötti időszakra

„Európának meg kell újítania versenyképessége alapját, fokoznia kell növekedési képességét és termelékenységét, valamint oly módon kell megerősítenie a társadalmi kohéziót, hogy a fő hangsúlyt a tudásra, az innovációra és a humán erőforrás jobbá tételére helyezi.

E célkitűzések elérése érdekében az Uniónak mozgósítania kell a stratégia három (gazdasági, társadalmi és környezeti) dimenziójának minden elérhető nemzeti és közösségi forrását – ideértve a kohéziós politikát is – annak érdekében, hogy ezek együttműködési képességét a fenntartható fejlődés általános összefüggésében jobban kihasználja”¹.

1. BEVEZETÉS

A 25 tagállamúvá történt legutóbbi bővítés, Bulgária és Románia 2007-re tervezett csatlakozásával párhuzamosan, az egyenlőtlenségek ugrásszerű növekedését eredményezte az EU-n belül.

A nemrégiben közzétett, a kohézióról szóló harmadik időközi jelentés megerősítette, hogy az Unió 25, később 27 vagy több tagállamúvá történő bővülése az Unió versenyképessége és belső kohéziója számára előzmény nélkül álló kihívást jelent. Ezzel egyidejűleg a jelentés megemlítette, hogy az új tagállamok legszegényebb részei közül néhány az Unió legmagasabb növekedési arányszámaival rendelkezik (lásd a mellékletben található térképet).

A Szerződésben meghatározott célkitűzések² elérése és különösen a valódi konvergencia előmozdítása érdekében a kohéziós politika számára elérhető, korlátozott mértékű forrásokból támogatott intézkedéseket a fenntartható növekedés³, a versenyképesség és a foglalkoztatás előmozdítására kellene összpontosítani, ahogyan az a megújított lisszaboni stratégiában áll. Természetesen a makroökonómiai stabilitás és a strukturális reformok a kohéziós politika sikerének előfeltételét képezik, együttesen egy sor olyan egyéb feltétellel, amelyek a beruházásnak kedveznek (ideértve az egységes piac eredményes végrehajtását, az igazgatási reformokat, a felelősségteljes kormányzást, a vállalkozásbarát környezetet és a magasan képzett munkaerő elérhetőségét)⁴.

Ezek azok az elvek, amelyekre a kohéziós politikának a 2007–2013 közötti időszakra eső reformjára vonatkozó javaslatok épülnek, és amelyeket a Bizottság a 2004. februári harmadik kohéziós jelentésben, majd költségvetési és jogszabályi formában 2004. júliusában terjesztett elő.

¹ Elnökségi következtetések, Európai Tanács, 2005. március.

² A Szerződés 158. cikke kimondja, hogy a gazdasági és társadalmi kohézió erősítése érdekében a Közösség a különböző régiók fejlettségi szintje közötti egyenlőtlenségek és a legkedvezőtlenebb helyzetű régiók vagy szigetek – a vidéki térségeket is beleértve – lemaradásának csökkentésére törekszik.

³ Az Európai Tanács által 2001-ben elfogadott göteborgi stratégiával összhangban.

⁴ „Az EU gazdasága: Áttekintés 2004-ről”, COM(2004) 723, 2004.10.26.

A Bizottság javaslatai két fő területen törekszenek javításokra. Először is a kohéziós politika stratégiai dimenzióját erősítik meg annak biztosítása érdekében, hogy a Közösség prioritásait még inkább bevonják a nemzeti és regionális fejlesztési programokba. Másodsorban erőfeszítéseket tesznek annak érdekében, hogy a kohéziós politika számára a helyszínen biztosítsanak szélesebb körű elkötelezettséget. Ez a Bizottság, a tagállamok és régiók közötti partnerségi kapcsolatok keretében folytatott megerősített párbeszédben, továbbá a felelőségek átláthatóbb és decentralizáltabb megosztásában tükröződik vissza az olyan területeken, mint például a pénzügyi irányítás és a pénzügyi ellenőrzés. A javaslatok továbbá megteremtik a felelőségek egyértelműbb megosztását a Bizottság, a tagállamok és a Parlament között.

Az Európai Regionális Fejlesztési Alapra (ERFA), az Európai Szociális Alapra (ESZA) és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról szóló tanácsi rendelettervezet 23. cikkével összhangban⁵ a Tanács a rendelet elfogadását követően és a Bizottság javaslata alapján alkotja meg a kohéziós politika közösségi stratégiai iránymutatásait, amelyek *„a Közösség prioritásait juttatják érvényre, a kiegyensúlyozott, harmonikus és fenntartható fejlődés elősegítése érdekében”*⁶.

Az e közleményben felvázolt közösségi stratégiai iránymutatások a következő fő jellemzőkkel bírnak:

- A kohéziós politika számára rendelkezésre álló pénzügyi eszközök a strukturális alapok (az ERFA és az ESZA) és a Kohéziós Alap. A következő iránymutatásokban szándékosan nem szerepel alaponkénti elemzés. Az egyes címsorok alatt található megfelelő eszköz kérdése a programozási fázisba tartozik, és a tervezett kiadások természetétől függ (infrastruktúra, termelőberuházás, a humán erőforrás fejlesztése stb.).
- Az alapvető célkitűzés azonosítani a kohéziós politika keretein belül támogatandó közösségi prioritásokat, tekintettel a lisszaboni stratégiával való együttműködés megerősítésére és teljesítésének támogatására, ahogyan az a növekedésről és a foglalkoztatásról szóló integrált iránymutatásokban meghatározásra került.
- A strukturális alapok és a Kohéziós Alap által társfinanszírozott nemzeti és regionális beruházásoknak csak egy részét érintik.
- A jogalkotási javaslatokkal párhuzamosan kell őket értelmezni. Ez utóbbi határozza meg az egyes alapok által nyújtott támogatás célját és alkalmazási körét, míg a közösségi stratégiai iránymutatások ezen alkalmazási területen belül azon területek azonosítására törekszenek, ahol a kohéziós politika a legeredményesebben tud a közösségi prioritásokhoz, különösen a megújított lisszaboni stratégia prioritásaihoz hozzájárulni.
- Tükrözik a tagállamokkal és a különféle bizottsági szolgálatokon belül folytatott viták eredményeit.

⁵ COM(2004) 492, 2004.7.14. A szöveg további részében az „alap” szót a három alap vonatkozásában, a „strukturális alapok” kifejezést csak az ERFA-ra vagy az ESZA-ra történő utalás vonatkozásában használjuk.

⁶ COM(2004) 492, 23. cikk.

Miután a Tanács elfogadta, az iránymutatások képezik majd a nemzeti stratégiai referenciakeretek elkészítésének és az ezek eredményeként létrejövő működési programok alapját.

2. KOHÉZIÓ, NÖVEKEDÉS, FOGLALKOZTATÁS

2.1. A megújított lisszaboni agenda

A 2000 márciusában tartott lisszaboni Európai Tanács következtetései⁷ – a lisszaboni stratégiát meghatározó alapszöveg – stratégiát, valamint célkitűzések és politikai eszközök széles körét határozzák meg azzal a céllal, hogy az Európai Uniót dinamikusabbá és versenyképesebbé tegyék. A 2001-es göteborgi Európai Tanács ezeket a célkitűzéseket egy környezeti vonzattal egészítette ki.

E folyamat féлдős értékelése azzal a következtetéssel zárult, hogy az addig elért eredmények összetettek voltak. A 2000-es ígéretes indulást követően a foglalkoztatási növekedés hirtelen lelassult, míg a termelékenységi növekedés az egész időszakot tekintve csatlódást okozott, ami részben annak köszönhető, hogy nem használták ki teljes mértékben a tudásalapú gazdaság, valamint az információs és kommunikációs technológiák (IKT-k) által kínált előnyöket. Noha a gyenge gazdasági teljesítmény részben a világ gazdaság lelassulásának tudható be, többet kell tenni annak érdekében, hogy Európában a növekedési képesség és a foglalkoztatás szintje emelkedjen.

A Bizottság 2005 februárjában benyújtotta a Közös munkával a növekedésért és a munkahelyekért című javaslatát⁸ a 2005 márciusában tartott Európai Tanács számára. A Tanács megerősítette ennek célkitűzéseit, és kiemelte a lisszaboni stratégia újbóli elindításának szükségességét.

E megújított erőfeszítés megköveteli, hogy „*az Unió mozgósítson minden megfelelő nemzeti és közösségi forrást – ideértve a kohéziós politikát is*”⁹. Továbbá arra a következtetésre jutott, hogy a lisszaboni célkitűzések iránt tanúsított szélesebb körű elkötelezettségre van szükség helyi szinten, ideértve a regionális és helyi résztvevőket, valamint a szociális partnereket is. Ez különös fontossággal bír azokon a területeken, ahol a térbeli közelség szerepet játszik, mint például az innovációban és a tudásalapú gazdaságban, a foglalkoztatás, a humán erőforrás, a vállalkozói szellem, a kis- és középvállalkozások (KKV-k) számára nyújtott támogatás és a kockázati tőkeberuházás finanszírozásához való hozzáférés terén. Továbbá a nemzeti politikáknak is következetesen ugyanazoknak a stratégiai célkitűzéseknek kellene hozzáfogniuk annak érdekében, hogy a forrásokat a lehető legnagyobb mértékben mozgósítsák, és hogy elkerüljék a helyi szinten megvalósuló, egymásnak ellentmondó intézkedéseket.

A 2005. márciusi Európai Tanács óta eltelt időszakban a Bizottság integrált iránymutatásokat fogadott el a növekedési és foglalkoztatási agendáról¹⁰ annak érdekében, hogy segítséget nyújtson a tagállamoknak nemzeti reformprogramjaik kialakításában. Ezzel párhuzamosan a Bizottság elkészíti a lisszaboni közösségi programot.

⁷ Elnökségi következtetések, lisszaboni Európai Tanács, 2000.3.23–24.

⁸ „Közös munkával a növekedésért és a munkahelyekért – A lisszaboni stratégia új kezdete” című közlemény az Európai Tanács tavaszi ülészsaka számára, COM(2005) 24, 2005.2.2.

⁹ Elnökségi következtetések, Európai Tanács, 2005. március.

¹⁰ COM(2005) 141.

2.2. A kohéziós politika hozzájárulása a növekedéshez és foglalkoztatáshoz

A kohéziós politika már most hozzájárul a lisszaboni stratégiához. Független értékelések azt mutatják, hogy a politika jelentős makroökonómiai befolyást gyakorolt ezidáig – különösen a kevésbé fejlett régiókban – az EU-ra mint egészre pedig megsokszorozó hatásokkal bírt¹¹. Azáltal, hogy a valamennyi régióban létező növekedési képességet mozgósítja, a kohéziós politika növeli a gazdasági fejlődés földrajzi egyensúlyát, és az Unióban mint egészben gyorsítja a növekedés lehetséges ütemét. Ha az EU el akarja érni lisszaboni célkitűzéseit, ebből valamennyi régiónak – különösen azoknak, ahol a magasabb termelékenység és foglalkoztatás megvalósításának képessége a legnagyobb – ki kell vennie a részét.

Ráadásul a kohéziós politika például azáltal is hozzájárul a gazdasági és politikai integráció megerősítéséhez, hogy fejleszti az infrastrukturális hálózatokat és a közérdekű szolgáltatásokhoz való hozzáférést, gyarapítja a Közösség polgárainak szakismereteit, előmozdítja a távoli régiók elérhetőségét és előrelendíti az együttműködést.

Számos módja van annak, hogy a kohéziós politika továbbra is jelentősen hozzájárulhasson a lisszaboni prioritásokhoz azáltal, hogy:

- **Beruház a nagy növekedési képességgel rendelkező térségekben.** Igen kedvező megtérülések érhetők el az olyan régiókban megvalósuló beruházásokkal, amelyek rendelkeznek azzal a képességgel, hogy gyorsan fel tudnak zárkózni az EU többi részéhez, ahol azonban a hazai pénzeszközök esetleg nem elégségesek ahhoz, hogy minden elérhető lehetőséggel élni tudjanak.
- **Beruház a növekedés és foglalkoztatás hajtóerőibe.** A kohéziós politika a növekedési és foglalkoztatási képességet tekintve kritikus fontosságúnak számító humán- és fizikai tőkére összpontosít, ideértve a fizikai és IKT-infrastruktúrát, a kutatási kapacitást és innovációt, az oktatást, valamint a munkavállalók alkalmazkodóképességét.
- **Támogatja a következetes stratégiák közép- és hosszú távú végrehajtását.** A kohéziós politika az egyetlen olyan politika, amely tartós, hétéves beruházási keretet biztosít.
- **Más közösségi politikákkal együttműködést alakít ki, és törekszik e politikákat kiegészíteni.** A kohéziós politika erőteljes serkentő hatást gyakorol a többi közösségi politika végrehajtására. Például a transzeurópai hálózatok projektjeit a kohéziós országokban közvetlenül a Kohéziós Alap finanszírozza, jelentős eredményeket elérve Európa többi részének elérhetősége terén; a kohéziós politika a környezetvédelmi közösségi vívmányoknak és a fenntartható fejlődés szélesebb értelemben vett céljainak való megfelelést nyomatékosan támogatja; a KTF-politika és összefüggései – különösen a kutatási infrastruktúrával és a humán erőforrás kutatási téren megvalósuló fejlesztésével – szintén a kohéziós politika támogatását élvezik, ahogyan a közösségi innovációk és KKV-politikák is.
- **További forrásokat mozgósít.** A kohéziós politika által társfinanszírozott tevékenységek magas fokú addicionalitást biztosítanak az EU-pénzeszközök esetében, különösen azáltal, hogy a beruházási célú forrásokat olyan területekre irányítják, ahol a kiadások a legnagyobb hatást és hozzáadott értéket érhetik el. További nemzeti – egyaránt állami és

¹¹ Lásd a kohézióról szóló harmadik jelentést, 149. o.

magán- – forrásokat mozgósítanak a következetes nemzeti és regionális fejlesztési stratégiákban megvalósuló felhasználás számára. A kohéziós politika által EU-szinten elköltött minden egyes euró további, átlagosan 0,9 euró kiadást eredményez a kevésbé fejlett (a jelenlegi 1. célkitűzésbe tartozó) régiókban, és 3 euró kiadást eredményez a szerkezetátalakítás alatt álló (a jelenlegi 3. célkitűzésbe tartozó) régiókban.

- **Fejleszti az irányítást.** A kohéziós programok egyedi megvalósítási rendszere előnyben részesíti az olyan intézményi képességek fejlesztését, amelyek a politikák kialakítására és végrehajtására irányulnak; támogatja továbbá az értékelési kultúra elterjedését; az állami és magánszereplők közötti partnerségi megállapodásokat; az átláthatóságot; a regionális és határokon átnyúló együttműködést; valamint a legjobb gyakorlatok egymás közötti átadását. Azáltal járul hozzá továbbá minden szinten a jobb igazgatáshoz, hogy a nemzeti szint alatt fejleszti a lisszaboni stratégia iránti felelősséget és elkötelezettséget.
- **Előmozdítja a területi kohézió integrált megközelítését.** A kohéziós politika segítséget nyújthat a fenntartható közösségek kialakításában annak biztosításával, hogy a gazdasági, szociális és környezeti problémákat mind a városi, mind pedig a vidéki térségekben az innovációra, újjászervezésre és fejlesztésre irányuló integrált stratégiák alkalmazásával kezeli.

Azon különféle módszerek fényében, amelyekkel a kohéziós politika hozzájárulhat a lisszaboni agendához, a következő szakasz határozza meg a 2007–2013 közötti időszakban a kohéziós politika új keretének alapvető fontosságú szempontjait.

3. A KOHÉZIÓS POLITIKA KERETE 2007-TŐL 2013-IG

3.1. Központosítás

E szakaszban a kohéziós politika új kerete kerül megvitatásra a tematikus és földrajzi központosításra irányuló igény tekintetében. Mivel a források központosítása szintén folyamat kérdése, az irányítási vonzat is tárgyalásra kerül.

A gazdasági teljesítmény növekedése mindenekelőtt két fő hajtóerőből áll: a foglalkoztatásból és a termelékenység növekedéséből. Ezek szorosan kapcsolódnak egymáshoz, és egyidejűleg kell őket fellendíteni a lehető legnagyobb hatás elérése érdekében. A 2007 és 2013 közötti időszak nemzeti és regionális fejlesztési programjai keretein belül a fenntartható fejlődés útjának előmozdítása és a tudásalapú társadalom versenyképességének megerősítése érdekében elkerülhetetlen, hogy a forrásokat az alapvető infrastruktúrákra, a humán erőforrásra, a kutatásra és innovációra központosítsuk, ideértve az információs és kommunikációs technológiákhoz (IKT-k) való hozzáférést és azok stratégiai alkalmazását. Materiális és immateriális javakra egyaránt szükség van.

A politikák azzal a céllal kialakított együttese, hogy egy tagállam vagy régió a növekedéséhez szükséges összetételű beruházásokhoz hozzájusson, függ a tagállam vagy régió egyéni jellemzőitől, gazdasági tevékenységének szerkezetétől, valamint strukturális hiányosságainak természetétől és mértékétől, továbbá a komparatív előny lehetséges területeitől. A politikák ezen együttese idővel elkerülhetetlenül átalakul, változást hozva az alkalmazott politikák és eszközök típusának tekintetében. Az egyes tagállamoknak és régióknak meg találniuk a politikák saját fejlődésük számára megfelelő együttesét, figyelembe véve saját egyéni gazdasági, szociális, környezeti, kulturális és intézményi adottságaikat.

Mindazonáltal, míg a politikák ezen együttese változhat a tartalomnak megfelelően, a központosítást oly módon kell a programok és projektek szintjén biztosítani, hogy csak azokat az elemeket vonják be, amelyek hozzájárulhatnak a növekedési és foglalkoztatási agendához. Ez lesz az a vezérlő elv, amelyet a Bizottság a különböző nemzeti és regionális programok tárgyalásakor alkalmazni fog.

A tagállamok kohéziós politikája tekintetében az időzítés szintén olyan kérdés, ahol az Uniótól érkező átutalások makroökonómiai vonzattal járnak. Rövid távon ezek az átutalások nyomást gyakorolnak majd az inflációra, például az építőipari ágazatban, míg még több nyomás nehezedik majd a folyó fizetési mérlegre (a munkaeszközök stb. behozatalának eredményeképpen) és a költségvetésre (a társfinanszírozási megállapodásoknak köszönhetően). Ennél fogva fontos tehát, hogy a tagállamok és régiók oly módon szervezzék saját beruházási programjaikat, hogy azok vegyék figyelembe a kínálati oldal szűk keresztmetszetét, továbbá növeljék a termelékenységet annak érdekében, hogy ellensúlyozzák a keresleti oldal által a nominális gazdaságra gyakorolt nyomást.

Más közösségi politikák prioritásait is figyelembe kell venni, elsősorban azért, mert a kohéziós politika programjainak keretén belül hozzájárulhatnak a növekedéshez és a foglalkoztatáshoz, másodsorban pedig azért, hogy helyi szinten segítsék elő az egyéb EU-politikákkal megvalósuló együttműködést.

3.2. Konvergencia

Az új konvergencia-célkitűzés alapján a kohéziós politikák támogatására jogosult régiók és tagállamok számára alapvető fontosságú célkitűzés lesz, hogy **serkentsék a növekedési képességet** annak érdekében, hogy magas növekedési arányt érjenek el és tartsanak fenn. Erre a célkitűzésre a kibővült Unióban tapasztalható egyenlőtlenségek példa nélkül álló megnövekedése, a csökkentésükhöz szükséges jövőbeli erőfeszítések hosszú távú jellege, továbbá a teljes Unió versenyképességéhez való hozzájárulás fényében kell tekinteni.

Stratégiáik tehát a beruházásokra és a kollektív szolgáltatásokra irányulnak majd, amelyekre azért van szükség, hogy növeljék a hosszú távú versenyképességet, a munkahelyteremtést és a fenntartható fejlődést. Az alapvető infrastruktúrákat és szolgáltatásokat létre kell hozni, továbbá szükség van a meglévők korszerűsítésére és kiterjesztésére annak érdekében, hogy a regionális és helyi gazdaság megnyíljon, létrejöjjön egy megfelelő vállalkozástámogatási keret, és kiaknázásra kerüljenek az egységes piac által kínált lehetőségek. Továbbá jelentős erőfeszítésekre van szükség ahhoz, hogy a beruházás kiterjedjen a humán erőforrásra; növekedjen a munkavállalás; megerősödjön a társadalmi integráció; továbbá hogy az oktatási és képzési rendszerek reformját bevezessék és végrehajtsák.

Az alapvető infrastruktúrára irányuló erőfeszítésekkel párhuzamosan intézkedésre van szükség a régiók termelékenységi képességének oly módon megvalósuló korszerűsítésére és szerkezetátalakítására, hogy szolgáltatásokat biztosítsanak a vállalkozások, különösen a KKV-k számára; fejlesztik a pénzügyi forrásokhoz való hozzáférést; elősegítik a KTF-et és az innovációt fejlesztik a humán erőforrásokat, valamint előmozdítják az IKT-k piacra jutását, elterjesztését és alkalmazását.

Az intézményi teljesítőképesség és az intézményi rendszer megerősítése elengedhetetlen fontosságú az eredményes politikák kialakítása és véghezvitele érdekében.

3.3. Regionális versenyképesség és foglalkoztatás

Az az igény, hogy korlátozott számú alapvető prioritásra – különösen a kutatásra, az innovációra, a hozzáférhetőségre és a munkahelyteremtésre – összpontosítsanak, e célkitűzés tekintetében annak biztosítása érdekében hat kényszerítő erővel, hogy a korlátozott mértékben rendelkezésre álló pénzügyi forrásokat a lehető leggazdaságosabban használják fel. A gazdasági változást és szerkezetátalakítást követő akadálymentes alkalmazkodás biztosítása érdekében a humán erőforrásba történő beruházás fontos szerepet játszhat.

Az új regionális, a versenyképességre és foglalkoztatásra irányuló célkitűzés arra irányul, hogy **a gazdasági változást előzetesen felismerjék és elősegítsék** azáltal, hogy fejlesztik az EU-régiók versenyképességét és vonzerejét a tudásalapú gazdaságba, a vállalkozói szellem kialakításába, a kutatásba, az egyetemek és vállalkozások közötti együttműködésbe és az innovációba történő beruházásokkal; továbbá fejlesztik a közlekedési és távközlési infrastruktúrát, az energia- és egészségügyet; a környezetvédelmet és a kockázatmegelőzést; a munkavállalók és a vállalkozások alkalmazkodóképességét; megerősítik a munkaerő-piaci részvételt, és előmozdítják a társadalmi integrációt és a fenntartható közösségeket.

Az **ipari régiók** más formákat öltenek. Sokakat a nagy gyárak jelenléte, a magas népsűrűség és a magas gazdasági növekedési ütem jellemez, míg mások ötvözik a modern ipart, különösen a KKV-kat, és a viszonylag gyorsan növekvő szolgáltatási ágazatot. A régiók mindkét típusa szembekerülhet azonban a mélyen gyökerező városi hanyatlás és szegénység csapdájával, a túlnépesedéssel, a környezetre nehezedő ártalmas hatásokkal és a gyenge egészségi állapot problémájával, amellett hogy meg kell felelniük a globalizáció kihívásainak és az egyre gyorsabb ütemben zajló gazdasági változáshoz való alkalmazkodás igényének. A skála túlsó végén sok ipari régió épp csak most kezd alkalmazkodni a változáshoz, és az ipari bázis hanyatlását új tevékenységek révén még nem ellensúlyozták kielégítő mértékben.

Eközben az **alacsony népsűrűséggel** jellemezhető térségekben a gazdasági fejlődést gyakran kis vállalatok irányítják, de a velük szemben álló kihívások hasonlóak. Az alacsony népsűrűség megnehezíti a kihívásokra való válaszadást, ennél fogva tehát a társadalmi-gazdasági helyzet nemigen változott az elmúlt évtized alatt.

A **vidéki térségek** gazdasági helyzete széles körű változatosságot mutat. Némelyikük jó kapcsolatban áll a városi központokkal, és amellett, hogy a mezőgazdaság továbbra is jelentős szerepet játszik, növekvő gazdasági változatosság és a szolgáltatási ágazat – például az idegenforgalom – tevékenységének növekedése jellemzi. Más, még távolabbi vidéki térségeknek meg kell küzdeniük a rendkívül elszórt és előregedő népesség problémájával, az alacsony színvonalú technikai és szociális infrastruktúrával, a hiányos szolgáltatásokkal és a gazdaság többi részéhez fűződő kötődések szűkös voltával.

A problémák e sokféleségének kezelése, valamint a régióknak a megújított lisszaboni agendával összhangban végzett szerkezetátalakításában és az új tevékenységek megteremtésében nyújtott segítség kihívást jelent a regionális versenyképesség és a foglalkoztatási programok új generációja számára.

3.4. Európai területi együttműködés

Az új együttműködési célkitűzés arra irányul, hogy az Unió területének **erőteljesebb integrációját** mozdítsa elő annak minden dimenziójában. Mialatt ezt megvalósítja, a kohéziós politika támogatásban részesíti az Unió területének **kiegyensúlyozott és fenntartható**

fejlődését a makrorégiók szintjén, továbbá a határokon átnyúló együttműködés és a legjobb gyakorlatok egymás közötti átadása segítségével csökkenti a „határok miatt fellépő hatásokat”.

Ezek az intézkedések az érintett (nemzeti, regionális, helyi) területek közös fejlesztési stratégiáin és a legfontosabb szereplők által végzett hálózatépítésen alapulnak. Mint ilyenek, nyilvánvalóan olyan európai szintű hozzáadott értékkel rendelkeznek, amely a kibővült és még sokfélebb Unióban csak egyre növekszik.

3.5. Irányítás

A kohéziós politikával összefüggésben az irányítás kérdése különféle dimenziókkal rendelkezik.

Az első a **közrend biztosításához és sikeréhez** kapcsolódó állami szervezetek jellemzőinek összességét érinti. Az országok és régiók, de különösen azok számára, amelyek a konvergencia-célkitűzések értelmében támogathatóak, a közszektor minősége és termelékenysége létfontosságú a reformok és a felelősségteljes kormányzás ügyének támogatása érdekében, különösen gazdasági, foglalkoztatási, szociális, oktatási, környezeti és igazságügyi téren. Ez nemcsak az EU kohéziós politikája végrehajtásának fejlesztésében nyújt majd segítséget, hanem általában véve is növelni fogja a gazdasági teljesítményt.

Az intézményi teljesítőképesség és az irányítás megerősítését – ahol ezeket gyengének találják – a kevésbé fejlett régiókban alapvető fontosságú prioritássá kell tenni. A gazdasági versenyképesség és az erősebb civil társadalom nemcsak az eredményes infrastrukturális hálózatok függvénye, hanem múlik a jog megkülönböztetésmentes, kiszámítható és átlátható végrehajtásán; az adásvétel tárgyát képező tulajdonjogok – ideértve a szellemi tulajdonjogok – átruházásán és végrehajtásán; a nyílt közbeszerzési rendszeren, valamint az olyan közigazgatáson, amely a lehető legkisebbre csökkenti a gazdasági szereplőkre nehezedő adminisztratív terhet.

Így nemzeti stratégiáik kidolgozásánál a tagállamoknak szisztematikusan elemezniük kell, hogy egy hatékonyabb, elszámoltathatóbb és átláthatóbb közigazgatás milyen mértékben segíthetné a termelékenységi szintek növelését. A strukturális alapoknak ennél fogva támogatniuk kell a közigazgatás teljesítőképességének nemzeti, regionális és helyi szinten történő fokozását, hogy ezáltal fejlődjön az igazgatási keret a gazdasági tevékenységek, csakúgy mint a politikák helyes kialakítása és végrehajtása számára, ideértve a helyesebb jogszabályalkotást, a politikákra vonatkozó javaslatok értékelését és hatáselemzését, valamint a megvalósítási mechanizmusok rendszeres megfigyelését is.

A második dimenzió azokra az intézkedésekre és cselekvésekre utal, amelyekre különösen annak érdekében van szükség, hogy fejlesszék a tagállamok teljesítőképességét **a kohéziós politika irányítása és végrehajtása terén**. Az alapok megbízható és hatékony irányítása megköveteli az olyan megfelelő, eredményes és átlátható struktúrák meglétét a központi és regionális igazgatásban, amelyek képesek az alapok végrehajtásával kapcsolatos olyan feladatok ellátására, mint például a közbeszerzés, a pénzügyi ellenőrzés, a monitoring, az értékelés, valamint a csalás és korrupció megelőzése és az ellenük való harc. Az alapok eredményes felhasználását befolyásolja továbbá, mennyire képesek a projektek jogosultjai kiemelkedő minőségű projekteket kifejleszteni és végrehajtani. Ahol a forrásokat hatékony és átlátható módon használják fel, azok nyilvánosan megismerhető volta már önmagában ösztönző hatást gyakorol a magánvállalkozásokra és a szociális partnerekre, továbbá

megteremti az előbbieik számára azt a környezetet, amelyben saját beruházási döntéseket hozhatnak. Ennélfogva ezen a téren is intézkedésre van szükség, és ezt technikai segítségnyújtással is támogatni kell.

Ehhez kapcsolódó, és kiemelten fontos, a kohéziós politika eredményességét meghatározó tényező a valamennyi szereplő között fennálló **partnerség** minősége – ideértve mindazokat, akik regionális és helyi szinten működnek – a programok előkészítése és végrehajtása területén. Továbbá a Bizottság és a tagállamok közötti szilárd partnerség képezi az alapot a kohéziós stratégia meghatározása és az operatív programon keresztül megvalósuló végső végrehajtása számára.

A partnerségen alapuló innovatív projektek kifejlesztése, a közrend kialakításában és végrehajtásában való polgári részvétel előmozdítása, továbbá a közösségen belüli és közösségek közötti kölcsönhatás fejlesztése hozzájárulhat a humán- és társadalmi tőke létrehozásához, amely fenntartható foglalkoztatást, növekedést, versenyképességet és társadalmi kohéziót eredményez. E téren a nemzeti, regionális és helyi szintű fő résztvevők fontos, hogy felsorakozzanak a reformagenda mögött, és ily módon a forrásokat **valóban** a növekedési és foglalkoztatási agenda **összpontosítsák**, valamint létrehozzák az e célból szükséges partnerségi hálózatokat.

A régiókat arra ösztönzik, hogy oly módon fejlesszék ki regionális fenntartható fejlődési stratégiákat, hogy az elérni kívánt célkitűzések tekintetében a fő érdekelttekkel rendszeresen és szisztematikusan folytatott párbeszéd útján egyetértésre jutnak. A partnerség elengedhetetlen a fejlesztési stratégiák kidolgozásához és végrehajtásához, továbbá támaszkodik az érdekelttekkel – mint például az illetékes hatóságokkal, gazdasági és szociális partnerekkel és a nem kormányzati szervezetekkel is felölölő civil társadalom képviselőivel – folytatott konzultációkra. A partnerség a nyitottság és átláthatóság alapjául szolgál a programok előkészítése és végrehajtása során.

Az állami és a magánszektor közötti partnerségi kapcsolatok

Az állami és a magánszektor közötti partnerségi kapcsolatok (PPP) a beruházások finanszírozásának megfelelő módszerül szolgálhatnak, amikor elegendő tér áll rendelkezésre a magánszektor bevonása számára, különösen azokon a területeken, ahol nem megvalósítható vagy nem célszerű eltérni a köztulajdoni formától vagy a piaci rendelkezéstől. Az általa biztosított pénzügyi kiegyenlítő hatástól eltekintve az állami és a magánszektor közötti partnerség projektszinten is fejleszti a projektek végrehajtásának és a későbbi irányításának minőségét. A tagállamokat tehát ösztönzik arra, hogy törekedjenek az ilyen partnerségi kapcsolatokra, amikor csak lehetséges. Az ilyen PPP-rendszerek alapvető előnyei a következők:

- a közzféra hozzáférést nyer a magánsféra szakértelmének széles köréhez, amely lehetővé teszi számára, hogy eredményesebb és költséghatékonyabb szolgáltatást nyújtson,
- a magánsféra számos olyan kockázatot vállal magára, amelyet a hagyományos közbeszerzés során a közzféra viselne,
- fokozottabb hatékonyságot lehet elérni, ahol a kialakításért, a létrehozásért, az irányításért és a finanszírozásért egy integrált csomag részeként egyetlen fél tartozik felelősséggel.

Annak eldöntésekor, hogy egy adott projektet PPP-ként valósítsanak-e meg, fontos, hogy egyes feltételeknek már azelőtt megfeleljenek, hogy az áruk és szolgáltatások ellátásáról szóló szerződéseket megkötik a magánvállalkozókkal; ide tartozik különösen a megfelelő jogi keret megalkotása.

A PPP-megállapodások akkor működnek a legmegfelelőbbben, amikor a nemzeti kormányzatok kifejezett politikai kötelezettségvállalásokat tesznek arra, hogy bevonják a magánszférát a közszféra projektjeibe. A különféle politikai területeken szerveződő PPP-k számára egyértelmű és kifejezetten az adott célra kialakított keretekre van szükség; ezek eltérőek lesznek, például annak megfelelően, hogy milyen mértékben lehet a felhasználói díjakból fedezni a költségeket, és hogy milyen mértékű lesz a szociális célkitűzések kiterjedése.

Az EU a strukturális és kohéziós alapokon keresztül nyújt támogatást a PPP-k finanszírozásához, amennyiben a projektek megfelelnek az összes szükséges feltételnek. A nagyobb projektek esetében a Bizottság arra ösztönzi a tagállamokat, hogy fenntarthatóságára vonatkozóan a PPP-rendszer vonatkozásában értékelést is végezzenek. az EBB és az EBA e tekintetben értékes hozzájárulást biztosíthatna.

4. IRÁNYMUTATÁSOK A 2007–2013-AS IDŐSZAK KOHÉZIÓS POLITIKÁJA SZÁMÁRA

A fentiek és a növekedést és a foglalkoztatást célul kitűző, megújított lisszaboni stratégia fényében a kohéziós politika által társfinanszírozott programoknak törekedniük kell arra, hogy a forrásokat a következő három prioritásra fordítsák¹²:

- a **tagállamok, régiók és nagyvárosok vonzerejének** növelése az elérhetőség javításával, a szolgáltatások megfelelő minőségének és szintjének biztosításával, valamint környezeti potenciáljuk megőrzésével,
- az **innováció és a vállalkozói szellem**, továbbá a **tudásalapú gazdaság** növekedésének a kutatási és innovációs képességekkel – ideértve az új információs és kommunikációs technológiákkal – történő ösztönzése, valamint
- **több és jobb munkahely** oly módon történő megteremtése, hogy több embert vonzanak a foglalkoztatás vagy a vállalkozói tevékenység körébe, valamint fejlesztik a munkavállalók és a vállalkozások alkalmazkodóképességét, és növelik a humán erőforrásba történő beruházásokat.

A következő szakaszok egyes címsorai alatt egyéni iránymutatások segítségével vizsgáljuk meg ezen átfogó területek mindegyikének alapvető fontosságú vonzatait. Természetesen a részletesebb iránymutatások nem mindegyike vonatkozik az összes régióra. A beruházások legmegfelelőbb együttese végül is az egyes tagállamok és régiók erősségeinek és gyenge pontjainak elemzésére támaszkodik. **Az iránymutatások inkább olyan közös keretet képviselnek, amelynek alkalmazására a tagállamokat és a régiókat akkor kéri fel, amikor nemzeti és regionális programokat fejlesztenek ki, különös tekintettel az Unió kohéziót, növekedést és foglalkoztatást érintő célkitűzéseire való hozzájárulásuk**

¹² „Közös munkával a növekedésért és a munkahelyekért – A lisszaboni stratégia új kezdete” című közlemény az Európai Tanács tavaszi ülészsaka számára, COM(2005) 24, 2005.2.2.

értékelésére. Az iránymutatások megléte szükséges, de nem egyetlen feltétele annak, hogy a megújított lisszaboni agendával összhangban, az egyes tagállamok és régiók alapvető fontosságú prioritásaira vonatkozóan elérjék a megfelelő szintű összpontosítást.

A növekedést és foglalkoztatást célul kitűző, megújított lisszaboni stratégia újbóli elindításával párhuzamosan a kohéziós politikának nagyobb mértékben kellene a tudásra, a kutatásra és innovációra, valamint a humán erőforrásra összpontosítania. Ennek megfelelően jelentősen fokozni kellene az e cselekvési területek támogatásába fektetett általános pénzügyi erőfeszítést. Továbbá a növekedés és a foglalkoztatás terén már láthatóan kedvező eredményeket felmutató legjobb gyakorlatot a tagállamoknak példaértékűnek kellene tekinteniük.

A tagállamoknak és régióknak a programok és projektek előkészítésének és végrehajtásának minden szakaszában támogatniuk kellene a **nők és férfiak közötti egyenlőség** célkitűzését. Ezt kifejezetten az erre irányuló olyan intézkedésekkel lehetne véghezvinni, amelyek előmozdítják az egyenlőséget vagy harcolnak a megkülönböztetés ellen, valamint alapos figyelmet fordítanak arra, hogy a nőkre és a férfiakra a többi projekt és az alapok irányítása milyen hatást gyakorol.

4.1. IRÁNYMUTATÁS: Európát és régióit a beruházások és a munka szempontjából vonzóbbá kell tenni

A növekedés és foglalkoztatás egyik előfeltétele annak biztosítása, hogy a szükséges infrastruktúra (pl. közlekedés, környezet, energia) elérhető legyen a vállalkozások számára. A modern infrastruktúra fontos tényezőnek számít számos vállalkozás teljesítményében, és kihatással bír a régiók gazdasági és szociális vonzerejére. Az infrastruktúrába való beruházás a fejlődésben lemaradt régiókban – különösen az új tagállamokban – ösztönözni fogják a növekedést, és ezáltal megerősítik az Unió többi részéhez való felzárkózást. A forrásoknak nemcsak juttatásokból, hanem hitelekkel – például az Európai Beruházási Banktól (EBB) – kellene származniuk. A tagállamok élhetnek majd az EBB szakértelmének szélesebb körű kihasználása lehetőségével az európai finanszírozásra számot tartó, megfelelő projektek kifejlesztése alkalmával.

4.1.1. A közlekedési infrastruktúrák kiterjesztése és fejlesztése

A hatékony, rugalmas és biztonságos közlekedési infrastruktúra biztosítására úgy lehet tekinteni, mint a gazdasági fejlődés szükséges előfeltételére, mivel fellendíti a termelékenységet, és ezáltal a személyek és áruk mozgásának megkönnyítésével javítja az érintett régiók fejlődési kilátásait. A közlekedési hálózatok serkentik a kereskedelmi lehetőségeket, és egyúttal növelik a hatékonyságot. Ezenfelül a közlekedési infrastruktúra Európa-szerte megvalósuló fejlesztése (lásd a transzeurópai közlekedési hálózatok harminc prioritási projektjének megfelelő részeit) – különös tekintettel a határokon átnyúló projektekre – elengedhetetlen a nemzeti piacok nagyobb fokú integrációjának elérése szempontjából, különösen a kibővült Unió kapcsán.

Az infrastrukturális beruházásokat az érintett régiók és országok egyéni igényeihez és gazdasági fejlettségük szintjéhez kell igazítani. Jellemző módon az infrastrukturális beruházások (ahogyan az egyéb beruházások is) a finanszírozás egy bizonyos szintje felett csökkenő megtérülési arányt mutatnak. Az ilyen beruházások gazdasági megtérülése akkor magas, amikor az infrastruktúra szintje nem kielégítő mértékű, és az alapvető hálózatokat még

nem építették ki teljesen, de e megtérülések valószínűleg csökkenni fognak egy bizonyos szint elérése után.

A regionális gazdasági fejlődés szintjét és a nagy infrastrukturális dotációk meglétét figyelembe kellene tehát venni. A legkevesbé fejlett régiókban és országokban a nemzetközi és régiók közötti kapcsolatok hosszú távon magasabb megtérülést ígérhetnek a fokozottabb üzleti versenyképesség útján, továbbá megkönnyíthetik a munkaerő mobilitását is. Másrésről azokban a régiókban, amelyek elszórt, csekély mértékű gazdasági alappal és kisvárosokra épülő településszerkezettel rendelkeznek, a regionális közlekedési infrastruktúra létrehozása még helyénvalóbb lenne. Az olyan konvergenciaregiókban – és kisebb mértékben a kivonás alatt régiókban –, ahol az úthálózat nem megfelelő, a finanszírozást elérhetővé kellene tenni a gazdasági szempontból létfontosságú közúti kapcsolatok kiépítése számára is.

A közlekedési beruházásokból a lehető legtöbb előny megszerzése érdekében az alapoktól érkező támogatást számos elvre kell alapozni.

Először is, objektív feltételeket kellene alkalmazni a vállalandó infrastrukturális beruházás szintjének és természetének meghatározásához. Például a megtérülés lehetséges arányait az érintett régiók gazdasági fejlődésének szintjét és gazdasági tevékenységének természetét, továbbá az infrastruktúrákkal való ellátottságot, illetve annak túlterheltségét figyelembe véve kellene mérni. Amikor a megtérülés szociális arányát határozzák meg, a leendő infrastrukturális projektek környezeti és szociális hatásait is megfelelőképpen figyelembe kell venni.

Másodsorban a környezeti fenntarthatóság elvét a lehető legnagyobb mértékben tiszteletben kellene tartani a fehér könyvvel összhangban¹³. A közúti szállítás Európában tapasztalható túlsúlyának az alternatív lehetőségek és a kombinált szállítás előmozdítása útján megvalósuló kiegyenlítésének alapvető fontosságú kérdéssé kellene válnia.

Harmadsorban különös figyelmet kellene szentelni a konvergenciaregiókban a vasúti hálózat korszerűsítésére, mégpedig úgy, hogy figyelmesen választják ki a prioritási szakaszokat, és biztosítják ezek kölcsönös átjárhatóságát az Európai Vasúti Forgalmirányítási Rendszer (ERTMS) keretein belül.

Negyedszer, a közlekedési infrastruktúrába történő beruházásokat megfelelő forgalmirányításnak kellene kísérnie, különös tekintettel a biztonságra, összhangban a nemzeti és közösségi rendelkezésekkel. A nemzeti vagy regionális stratégiáknak figyelembe kellene venniük a közlekedési módok kiegyensúlyozott (és környezetbarát) megosztásának elérésére irányuló szükségletet, amely a gazdasági és környezeti igényeket egyaránt kielégítené. A stratégiáknak magukban kellene foglalniuk például az intelligens közlekedési rendszereket, a többfunkciós rakfelületeket, és különösen az ERTMS-nél és a SESAME-nál (a légi forgalom egységesebb európai irányítási rendszere) alkalmazott technológiákat.

A fenti elvekre alapozva az intézkedési iránymutatások a következők:

A tagállamoknak elsőbbségben kellene részesíteniük az **Európa érdekében álló 30 projektet**, amelyek a konvergencia-célkitűzés alapján támogatható tagállamokban és

¹³ „Európai közlekedéspolitika 2010-re: ideje dönteni”, COM(2001) 370.

régiókban valósulnak meg¹⁴. További TEN-projektek is támogatásban kellene részesíteni, ahol ez a növekedéshez és versenyképességhez való hozzájárulásuk tekintetében nagy jelentőséggel bír. E projektcsoporton belül a határokon átnyúló, valamint a tagállamokban külön erre a feladatra kijelölt európai koordinátorok felügyelete alatt álló kapcsolatok külön figyelmet érdemelnek. A tagállamoknak a koordinátorokat oly módon kellene alkalmazniuk, hogy lerövidítsék általuk a hálózat megtervezése és fizikai létrehozása közötti időszakot.

A másodlagos kapcsolatokba történő kiegészítő beruházások szintén fontosak lesznek a városi és vidéki térségeket felölelő integrált regionális közlekedési és kommunikációs stratégia összefüggésében, mert így válik biztosítottá, hogy a régiók részesüljenek a fő hálózatok által létesített lehetőségekből.

A vasúti infrastruktúra számára nyújtott támogatásnak a nagyobb hozzáférés biztosítására kellene törekednie. A független szereplők számára a hozzáférést pályadíjakkal kellene megkönnyíteni. Ezek továbbá elősegíthetnék egy EU-szerte kölcsönösen átjárható hálózat létrehozását. A kölcsönös átjárhatóságnak való megfelelésnek és alkalmazásainak, valamint az ESTMS vonatokon és a vasúti pályán való alkalmazásának minden finanszírozott projektben szerepelnie kellene.

A környezetileg fenntartható **közlekedési hálózatok** előmozdítása. Ez felöleli a tömegközlekedési létesítményeket (ideértve a „parkolj-és-utazz” infrastruktúrákat is), a mobilitási terveket, a körgyűrűket, a csomópontok biztonságának növelését és a nem motorizált közlekedés egyéb létesítményeit (kerékpársávok, járdák). Lefedi továbbá azokat az intézkedéseket, amelyek egyes célcsoportok (idősek, rokkantak) számára biztosítanak hozzáférést az általános tömegközlekedési szolgáltatásokhoz, valamint az alternatív üzemanyagok elosztóhálózatairól gondoskodnak.

A regionális fejlesztés előmozdítását szolgáló közlekedési infrastruktúrák optimális hatékonyságának garantálása érdekében figyelmet kellene fordítani a tengerparttal nem rendelkező területek transzeurópai hálózathoz (TEN-T) való **csatlakoztathatóságának** fejlesztésére (lásd a mellékletben szereplő térképet). E tekintetben a mellékvonalak fejlesztését – az intermodalitásra és a fenntartható közlekedésre összpontosítva – fel kellene lendíteni. Különösen a kikötőket és repülőtereket kellene a mögöttes országrésszel összekapcsolni.

Több figyelmet kellene szentelni a **„tengerek autópályái”** fejlesztésének és a rövid távú tengeri szállításnak, amelyek a hosszú távú közúti és vasúti szállítás életképes alternatívái.

Amennyiben egy tagállam mind a Kohéziós Alaptól, mind pedig a strukturális alapoktól támogatásban részesül, oly módon kellene különbséget tenni a programokban az egyes alapok által finanszírozott intézkedéstípusok között, hogy a Kohéziós Alap játssza a főszerepet a transzeurópai közlekedési hálózatok támogatásában.

Másfelől a strukturális alapoknak általánosságban kellene a gazdasági növekedés serkentésére irányuló intézkedésekhez kapcsolódó infrastruktúrafejlesztésre összpontosítania (mint például az idegenforgalom fejlesztése, az ipari területek vonzerejét növelő fejlesztések stb.). A közúti infrastruktúrára tekintettel a beruházások illeszkednek a közúti biztonság általános célkitűzéséhez is.

¹⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 884/2004/EK határozata, 2004.4.29.

A Kohéziós Alapból és a strukturális alapokból származó társfinanszírozásnak ki kellene egészítenie a transeurópai hálózatok költségvetéséből érkező juttatásokat. A tagállamoknak előre meg kell majd határozniuk a tervezett projektekhez leginkább illő eszközt. A kohéziós politika által nyújtott finanszírozást egyesíteni lehet a TEN-eszközök hitelgarancia-részeivel.

4.1.2. *A környezetvédelem és a növekedés közötti együttműködés erősítése*

A környezeti beruházások háromféle módon járulhatnak hozzá a gazdasághoz: biztosíthatják a gazdasági növekedés hosszú távú fenntarthatóságát, csökkentik a gazdaság külső környezeti költségeit (pl. egészségügyi és tisztítási költségek vagy kártérítés), valamint ösztönzik az innovációt és a munkahelyteremtést. A jövőbeli kohéziós programoknak törekedniük kellene arra, hogy megerősítsék a környezetvédelem és a növekedés közötti lehetséges együttműködést. A környezeti szolgáltatások – mint például a hulladék- és szennyvízgazdálkodás infrastruktúrái, a természeti erőforrások kezelése, a föld új gazdasági tevékenységekre való előkészítésére szolgáló szennyezésmentesítése és az egyes környezeti kockázatok elleni védelem – biztosításának ebben a tekintetben kiemelt prioritást kellene élveznie.

A gazdasági előnyök maximális mértékű fokozása és a költségek minimálisra csökkentése érdekében prioritást kellene kapniuk azon tevékenységeknek, amelyek a környezetszennyezést annak forrásainál próbálják kezelni. A hulladékgazdálkodási ágazatban ez felöleli a hulladékképződés megelőzésére, a hulladék újrafeldolgozására és biológiai lebontására történő összpontosítást, mivel ezek olcsóbbak, és több munkalehetőséget biztosítanak a legkevésbé kedvező folyamatvégi megoldásokkal, vagyis a hulladéklerakókkal és a hulladékégetőkkel összehasonlítva.

A fejlesztési stratégiákat a régiók által tapasztalt szükségletek és különleges problémák előzetes értékelésére kellene alapozni, és ahol lehetséges, megfelelő mutatókat is kellene alkalmazni. Erőfeszítéseket kellene tenni a külső környezeti költségek internalizálásának előmozdítására, támogatva a piacialapú eszközök létrehozását és fejlesztését (lásd például a környezettechnológiai cselekvési terv által javasolt eszközöket).

Ennek megfelelően az ajánlott intézkedési iránymutatások a következők:

Az infrastruktúrába való beruházásra irányuló jelentős igények kielégítése, különösen a konvergenciaregiókban, azok között is leginkább az új tagállamokban, a célból, hogy megfeleljenek a víz-, hulladék-, levegő-, természet- és fajvédelem terén alkotott környezetvédelmi jogszabályoknak.

Annak biztosítása, hogy **a vállalkozások és magasan képzett személyzetük számára vonzó körülmények álljanak fenn**. Ezt a városok terjeszkedését visszaszorító területrendezés előmozdításával, valamint a fizikai környezet-ideértve a természeti és kulturális értékeket is-rehabilitálásával lehet biztosítani. Az ezen a területen megvalósuló beruházásokat egyértelműen hozzá kellene kapcsolni az érintett térségek újító és munkahelyteremtő vállalkozásainak fejlődéséhez.

A másutt szabályozott fenntartható energia és közlekedés beruházásai mellett az EU **kyotói kötelezettségvállalásaihoz** hozzájáruló beruházások előmozdítása.

Kockázatmegelőzési intézkedések vállalása a természeti erőforrások továbbfejlesztett kezelésén, a célratörőbb kutatáson és az IKT-k helyesebb alkalmazásán, valamint az innovatívabb közigazgatási politikákon keresztül (lásd a mellékletben található térképet).

Amikor egy tagállam mind a Kohéziós Alaptól, mind pedig a strukturális alapoktól támogatásban részesül, a programokban különbséget kell tenni az egyes alapok által finanszírozott intézkedések típusai között. A Kohéziós Alapnak általánosságban a víz-, hulladék- és levegőszennyezés terén megvalósuló infrastrukturális beruházásokra, míg a strukturális alapoknak a környezetgazdálkodási rendszerek előmozdítására, a tiszta technológiák KKV-k körében történő elterjesztésére és a szennyezett területek rehabilitációjára kellene összpontosítania.

4.1.3. *Válasz a hagyományos energiaforrások intenzív európai felhasználásának kérdésére*

Idetartozó prioritás annak szükségessége, hogy az energiahatékonyság és a megújuló energiák terén megvalósuló fejlesztéseken keresztül csökkentsék a hagyományos energiaforrásokra való utaltságot. Az ezen a téren megvalósuló beruházások hozzájárulnak a hosszú távú növekedéshez szükséges energiaellátás biztonságához, míg egyúttal az innováció forrásaként és exportlehetőségek biztosítaként is szolgálnak.

Az ellátás biztosítása érdekében a hagyományos energiaforrásokba történő beruházásra is szükség van. Az alapoknak – ahol bizonyított a piaci hiányosság fennállta, valamint ahol ez nem ellenkezik a piaci liberalizációval – különösen az összekapcsolódások kialakítására kellene összpontosítaniuk, különös hangsúlyt fektetve a transzeurópai hálózatokra, az elektromos hálózatok fejlesztésére, továbbá a gázszállító és -elosztó hálózatok teljes kiépítésére és fejlesztésére.

Az e címsor intézkedési iránymutatásai a következők:

Az energiahatékonyság fejlesztését szolgáló projektek és az alacsony energiaintenzitású fejlesztési modellek terjesztésének támogatása.

A megújuló és alternatív technológiák (szél, nap, biomassa) fejlesztésének támogatása, amelyek az EU-t az élvonalba emelhetik, és ezáltal versenyhelyzetét erősíthetik. Az ilyen beruházások továbbá annak biztosításával járulnak hozzá a lisszaboni célkitűzéshez, hogy 2010-re az elektromos áram 21 %-át megújuló energiaforrásokból állítsák elő.

A hagyományos energiaforrásokba való beruházásokat **hálózatfejlesztésre** fordítják, ahol bizonyított a piaci hiányosság fennállta. Ezek a beruházások leginkább a konvergenciaregiókat érintik.

4.2. IRÁNYMUTATÁS: A növekedést szolgáló tudás és innováció fejlesztése

Az Unió növekedésre és munkahelyteremtésre irányuló céljai megkövetelik majd a gazdaság tudásalapú tevékenységek irányába történő strukturális elmozdulását. Ez számos vonalon igényel cselekvést: a kutatás és technológiai fejlesztés (KTF) alacsony szintjeinek kezelése terén, különösen a magánszektorban; az innovációnak a nemzetközi versenyt álló, új vagy továbbfejlesztett termékeken, folyamatokon és szolgáltatásokon keresztül megvalósuló előmozdítása terén; a regionális teljesítőképesség fokozása terén, amely új technológiákat állít elő és alkalmaz (különösen az IKT-kat); továbbá a kockázatvállalás támogatásának biztosítását illetően.

A KTF-kiadások a GDP százalékában kifejezve növekednek, de csak kis mértékben és csak a GDP 1,9 %-val, úgyhogy jóval a 3 %-os lisszaboni célkitűzés alatt maradnak.¹⁵ Becslések szerint a KTF-kiadások részesedésének a GDP 1,9 %-áról 3 %-ára (a lisszaboni 2010-es célkitűzés elérése érdekében) történő növekedése 2010-re a GDP szintjének 1,7 %-os emelkedését eredményezi majd¹⁶. Míg a KTF-be történő üzleti beruházásokkal kapcsolatosan tapasztalható hiányosság továbbra is jelentős, arra utaló jelek is vannak, hogy e téren az állami beruházások is egyre inkább kényszerpályára kerülnek. Az országokon belüli és köztük fennálló, a KTF és az innováció terén meglévő szakadékok – különösen a KTF-re fordított üzleti kiadásokkal kapcsolatban – jóval nagyobbak, mint a jövedelmi különbségek. Noha a nemzeti és közösségi kezdeményezések egy kombinációját már foganatosították, erőteljesebb fellépésre van szükség annak érdekében, hogy az üzleti szükségleteket az állami és magánjellegű KTF-intézményektől származó KTF-ellátással összehangolják.

Az Európában tapasztalható innovációs szakadék egyre szélesebbé válik: az európai innovációs eredményjelző tábla azt mutatja, hogy Európa 11 innovációs mutató közül 9 esetében lemarad az USA mögött¹⁷. Magán Európán belül is megvan az innovációs szakadék, mivel az Unió túl gyakran mulasztja el, hogy a technológiai fejlődést kereskedelmi termékekké és folyamatokká alakítsa át. A kohéziós politika segítséget nyújthat ahhoz, hogy Európának az innováció terén – ideértve a nem hatékony innovációs rendszereket, a nem kielégítő vállalkozói dinamizmust vagy az IKT lassú üzleti átvételét – tanúsított gyenge teljesítménye mögött rejtőző fő problémákkal foglalkozni tudjanak.

Ebben a tekintetben ösztönözni kell a nemzeti és regionális KTF-kapacitásokat, hogy ezáltal támogassák a IKT-infrastruktúrába való beruházást, valamint a technológia és a tudás megfelelő, a technológia átadását és a szaktudás egymás közötti átadását szolgáló mechanizmusok segítségével megvalósuló terjesztését. A meglévő KTF-lehetőségek jobb kihasználását a regionális „előrelátás” és más regionális stratégiai tervezési módszerek által lehetne ösztönözni, bevonva e folyamatba a fő érdekelttel folytatott rendszeres és szisztematikus párbeszédet is. Fontos továbbá előmozdítani a vállalkozások – különösen a KKT-k – KTF-befogadó képességét, hogy ezáltal ösztönözzék Európában a kiemelkedő minőségű kutatói tehetség széles körű kialakítását és ennek kiaknázását; hogy fokozzák a KTF-be és az innovációba való magán- és állami beruházásokat; továbbá, hogy ösztönözzék a KTF-partnerségi kapcsolatokat az Unió különböző régiói között.

Míg a közvetlen juttatások fontosak maradnak – nevezetesen a konvergenciaregiókban – szükség van arra is, hogy a vállalatok csoportjaira vonatkozó kollektív vállalkozási és technológiai szolgáltatásokról való gondoskodásra összpontosítsanak annak érdekében, hogy segítséget nyújtsanak számukra innovációs tevékenységük fejlesztésében. Az egyéni vállalatoknak nyújtott közvetlen juttatásokat úgy kellene irányítani, hogy azok inkább a vállalat KTF- és innovációs képességét fokozzák, és ne a termelési költségeket csökkentsék ideiglenesen, mert az nagymértékben megterhelő hatással jár. Ez kiemelt jelentőséggel bír a hagyományos ágazatokban, különösen azokban, amelyek ki vannak téve a globális versenynek, és amelyekben további erőfeszítésekre van szükség annak érdekében, hogy versenyképesek maradjanak, valamint igaz ez a KKT-kra, amelyek regionális szinten gyakran képviselik a legnagyobb foglalkoztatási bázist. A legfontosabb az, hogy ezeket a politikákat az egyes régiók sajátos körülményeihez – különösen a KKT-k igényeihez – kell igazítani. A

¹⁵ „Beruházás a kutatásba: cselekvési terv Európa számára”, COM(2003) 226, 2003.4.30.

¹⁶ „A nem lisszaboni típusú reformok gazdasági költségei”, SEC(2005) 385, 2005.3.15.

¹⁷ SEC(2004) 1475.

nemzeti és regionális stratégiákat a KTF-beruházási lehetőségek átfogó elemzésére kell alapozni.

A tudás és az innováció az Uniónak a gyorsabb fejlődés és a több munkahely előmozdítására irányuló erőfeszítéseinek középpontjában áll. Az Unió szintjén két vonatkozó keretprogramot javasolnak: a hetedik keretprogramot a KTF számára és a versenyképességi és az innovációs keretprogramot (CIP). A kohéziós politika és az ezen eszközök közötti együttműködés létfontosságú, és a nemzeti és regionális fejlesztési stratégiáknak kell megmutatniuk, hogy mily módon érik el mindezt. A kohéziós politika segítséget nyújthat valamennyi régió számára, hogy kialakíthassák kutatási és innovációs kapacitásukat, és ily módon hozzájárulhassanak e régióknak az Európai Kutatási Térségben és általában az Unió kutatási és innovációs tevékenységeiben megvalósuló eredményes részvételéhez. A kohéziós politikának két fontos szerepet kell különösen vállalnia. Az első az, hogy segítsen a régióknak végrehajtani a regionális innovációs stratégiákat és a cselekvési terveket, amelyeknek valószínűleg jelentős hatásuk van a versenyképességre mind regionális szinten, mind pedig az Unió mint egész szintjén; másodsorban, a régióban hozzá kell járulnia a kutatási és innovációs teljesítőképesség addig a szintig megvalósuló növeléséhez, ahol a régió már részt tud vállalni a transznacionális kutatási projekteken.

A regionális stratégiáknak tehát a KTF-be történő beruházásra, az innovációra és vállalkozói szellemre kell összpontosítaniuk; biztosítva eközben, hogy ezek a beruházások megfeleljenek a régió gazdasági fejlesztési igényeinek, valamint hogy termék-, folyamat- és szolgáltatási innovációvá alakuljanak át; ösztönözve a technológiák átadását és a tudás egymás közötti cseréjét; továbbá előmozdítva a vállalkozásokon belül az IKT-k fejlesztését, terjesztését és alkalmazását, továbbá biztosítva, hogy a magas hozzáadott értékű termékekbe és szolgáltatásokba befektetni hajlandó vállalkozások finanszírozáshoz jutnak.

4.2.1. A KTF-be történő beruházás növelése és fejlesztése

Az európai vállalkozások versenyképessége alapvetően attól a képességüktől függ, hogy az új tudást a lehető leghamarabb képesek a piacra juttatni. E képességet a KTF számára nyújtott állami támogatás erősíti, ideértve az azon vállalkozásoknak nyújtott támogatást, ahol ennek szükségességét a gazdasági és piaci feltételek igazolják. Ezen felül a kutatási eredmények tulajdonjogának kérdései, továbbá az az igény, hogy egyes kutatási ágakban el kell érni egy kritikus teljesítményt, igazolja a KTF számára nyújtott kormányzati támogatást.

A KTF egyedi természetét figyelembe kell venni, amikor regionális politika végrehajtására kerül sor. Különösen megköveteli a KTF a részvevők szoros együttműködését annak érdekében, hogy ösztönözze a kiválósági sarkpontok kialakítását, amelyekre a kritikus teljesítmény elérése érdekében van szükség. A földrajzi közelségnek például a KKT-k csoportjai meglétén és az állami kutatóintézetek körül kialakuló innovációs sarkpontokon keresztül alapvető fontosságú szerepet kell játszania. Ennek eredményeképpen a KTF-tevékenységeknek szükségképpen térben kell összpontosulniuk, míg az alacsony KTF-intenzitású térségek felvevőképességét elő kell mozdítani.

A kevésbé fejlett tagállamokban és régiókban a KTF-et a meglévő kiválósági sarkpontok köré kellene kialakítani, és el kellene kerülni a források kiterjedt térbeli szétszóródását. A beruházásoknak továbbá ki kellene egészíteniük a hetedik keretprogramban meghatározott európai prioritásokat, és támogatniuk kellene a megújított lisszaboni agenda célkitűzéseit. Prioritást kellene adni az új és piacképes termékek, szolgáltatások és szaktudás fejlesztésének.

A KTF terén megvalósuló intézkedéseket párhuzamba kellene állítani az EU KTF-politikájával és a kérdéses régiók igényeivel. A módszer tekintetében ezeket egy mélyremenő, elemző jellegű megközelítésre kell alapozni, mint például az előrelátás módszere; valamint az olyan mutatók alkalmazása, mint például a szabadalmak; a humán erőforrások a KTF-ben; a magán- és állami kutatóintézetek elhelyezkedése; valamint az innovatív vállalkozások csoportjainak megléte.

A KTF területén megvalósuló intézkedési iránymutatásokat a következőkként lehet azonosítani:

A vállalkozások közötti, valamint a vállalkozások és állami kutatási/felsőoktatási intézmények közötti együttműködés megerősítése a regionális és transzregionális kiválósági **csoportok** létrehozásának támogatásával.

A **KKT-kon belüli KTF-tevékenységek** támogatása, továbbá annak lehetővé tétele, hogy a KKT-k hozzáférjenek az államilag finanszírozott kutatóintézetekben megvalósuló KTF-szolgáltatásokhoz.

Támogatás az olyan regionális **határokon átnyúló és transznacionális kezdeményezések** számára, amelyek célja a kutatási együttműködés megerősítése és a teljesítőképesség fejlesztése az EU kutatási politikájának prioritást élvező területein.

A **K+F-kapacitás kiépítésének** megerősítése, ideértve az IKT-t, a kutatási infrastruktúrát és a humán erőforrást a jelentős növekedési képességgel rendelkező területeken.

A konvergencia-célkitűzés alapján támogatható régiókban a programok hozzájárulhatnak a KTF és az oktatási infrastruktúra fejlesztéséhez (beleértve a regionális, a kutatói létesítmények közötti és a létesítményeken belüli nagysebességű adathálózatokat is), a felszereltséghez és műszerezettséghez mind az államilag finanszírozott kutatóintézetekben, mind pedig a vállalkozásoknál, amennyiben ezek a beruházások a regionális gazdasági fejlesztési célkitűzésekhez közvetlenül kapcsolódnak. Ez felölelheti a kutatási infrastruktúrát, amelyre vonatkozóan a megvalósíthatósági tanulmányok készítését a korábbi keretprogramokból már finanszírozták. A hetedik keretprogram prioritásai számára nyújtott támogatásnak a kialakuló és már meglévő kiválósági központok maximális teljesítőképességét kellene fejlesztenie, valamint fokoznia a humán erőforrásba történő beruházást, különösen azáltal, hogy kutatókat képez nemzeti szinten, valamint kialakítja azokat a feltételeket, amelyekkel a külföldön képzett kutatókat magához vonzhatja.

4.2.2. *Az innováció megkönnyítése és a vállalkozói szellem ösztönzése*

Az innováció összetett és interaktív folyamatok eredménye, beleértve a vállalkozásoknak azt a képességét is, hogy a más piaci szereplőktől, szervezetektől és intézményektől származó kiegészítő tudáshoz is hozzá tudnak férni.

Az innovációba történő beruházások a kohéziós politikának az egész Unión átívelő prioritását képezik. Társfinanszírozásuknak kellene a fő prioritást képeznie az új regionális versenyképességi és foglalkoztatási célkitűzés alá tartozó régiókban, ahol csak korlátozott mennyiségben kell pénzügyi forrásokat összpontosítani ahhoz, hogy elérjék a kritikus teljesítményt, és létrejöjjön a fellendítő hatás.

A fő célkitűzésnek annak kellene lennie, hogy olyan üzleti légkör kialakulását segítsék elő, amely fellendíti a vállalkozásoknál az új tudás megteremtését, terjesztését és alkalmazását. A hatékony regionális innovációs rendszerek létrehozása érdekében meg kell teremteni a kapcsolatot a gazdasági, társadalmi és politikai szereplők és a világban – a nemzeti vagy helyi szinten túl – alkalmazott technológiai és üzleti gyakorlat élvonala között. E tekintetben együttműködésre kellene törekedni az innovációközvetítő központokkal és az EUROINFOCENTRUMOKKAL, amelyeket a CIP-program keretein belül finanszíroznak, különösen a transznacionális technológia és az információterjesztés terén.

A vállalkozások elindítását – különösen a KTF-hez kapcsolódókat – azzal a céllal kellene támogatni, hogy olyan partnerségi kapcsolatokat alakítsanak ki kutatóintézetekkel, amelyek hosszú távra szólnak és egyértelműen piacorientáltak. A kohéziós politikának törekednie kellene arra, hogy ellensúlyozza azokat a piaci hiányosságokat, amelyek gátolják az innovációt és a vállalkozói szellemet. Az intézkedéseknek arra kellene irányulniuk, hogy a már meglévő tevékenységi központokra építsenek azzal a céllal, hogy a regionális teljesítőképességet a KTF számára kiaknázzák, továbbá hogy előmozdítsák a régiókon belüli és a régiók közötti hálózatiépítést és technológiai együttműködést.

A közhatóságoknak biztosítaniuk kellene, hogy a kutatóintézetek, a magánszféra és a közszféra a lehető legnagyobb mértékben kiaknázza a közöttük fennálló lehetséges együttműködést.

A módszer tekintetében a gazdasági fejlesztési stratégiák az érintett régiókban már meglévő innovációs tevékenységekre vonatkozó adatok összegyűjtésével nyerhetnének tájékoztatást, például a magánszabadalmakról vagy az innovációs tevékenységek már meglévő csoportjai természetéről, alkalmazási területéről és fejlesztési potenciáljáról, ideértve azokat a tevékenységeket is, amelyek egyaránt érintenek magán és állami kutatóintézeteket. A közösségi innovációs felmérések és az európai innovációs eredményjelző tábla is segítségül szolgálhat e tekintetben.

Az e címsor területén megvalósuló intézkedési iránymutatások a következők:

A regionális KTF-innovációval és az oktatással kapcsolatos ellátás hatékonyabbá és a vállalkozások – különösen a KKT-k – számára könnyebben elérhetővé tétele, például **kiválósági sarkpontok** megteremtésével, a csúcstechnológiával dolgozó KKT-k kutató- és technológiai intézetek köré csoportosításával, vagy regionális **csoportok** nagy vállalatok köré történő kialakításával és fejlesztésével.

Üzleti vállalkozást támogató szolgáltatások biztosítása annak érdekében, hogy lehetővé tegyék a vállalkozások – és különösen a KKT-k számára – versenyképességük növelését, valamint hogy nemzetközivé válhassanak, különösen a belső piac által teremtett lehetőségek megragadása által. Az üzleti szolgáltatásoknak prioritást kellene adniuk az együttműködések (pl. a technológiaátadás, tudományos parkok, IKT kommunikációs központok, az inkubátorok és a kapcsolódó szolgáltatások, a csoportokkal való együttműködés) kiaknázása számára, valamint hagyományosabb értelemben kellene támogatást nyújtaniuk az irányítás, a marketing, a technikai támogatás, a munkaerő-toborzás és az egyéb szakmai és kereskedelmi szolgáltatások terén.

Az európai erősségek teljes kihasználásának biztosítása az **ökoinnovációk** terén. Az ökoinnovációkat – együttesen a KKT-gyakorlatok fejlesztésével – környezetgazdálkodási rendszerek bevezetése útján kellene előmozdítani. Azzal, hogy e területbe jelenleg

beruháznak, az EU vállalkozásai a közeljövőben erős pozícióba kerülnek, ha más régiók figyelmet szentelnek az ilyen technológiák szükségességének. E terület egyértelműen kapcsolódik a versenyképességi és az innovációs keretprogramhoz.

A vállalkozói szellem ösztönzése, az **új vállalkozások létrehozásának és fejlődésének** megkönnyítése, továbbá a kutatóintézetekből vagy a különféle technológiákat alkalmazó vállalkozásokból kiváló vállalkozások előmozdítása (például a figyelem felkeltésével; prototípusok előállításával; konzultálással, valamint a leendő vállalkozók számára nyújtott irányítási és technológiai támogatás biztosításával).

Fontos biztosítani, hogy a vállalkozások – beleértve a KKT-k – a kutatási eredményeket kereskedelmi céllal felhasználhassák.

Az üzleti szolgáltatásokat inkább a magánszféra vagy a köz- és magánszervezetek együttesen kellene, hogy nyújtsák. A szolgáltatásoknak első osztályúnak, azonnal elérhetőnek, könnyen hozzáférhetőnek és a KKT-k igényeinek megfelelőnek kellene lenniük. A szolgáltatások minőségét meg kellene határozni, és figyelemmel kellene kísérni, továbbá meg kellene teremteni a szolgáltatók közötti összetartást, pl. az állami és magánszereplők közötti partnerségi kapcsolatok és az egyablakos ügyintéző helyek létesítésével.

Az igazgatási eljárások gyakran túl bonyolultak. A tájékoztatást és kezdeti támogatást az egyablakos ügyintéző helyek hálózatának kellene nyújtania – ezek teremthetnék meg az érintkezési felületet a közszféra és a juttatást kérők között; ennek kellene felölelnie a kohéziós politika által társfinanszírozott különféle intézkedéseket. E szolgáltatóknak az állami támogatások teljes köre tekintetében – függetlenül a nemzeti vagy regionális felelősségeiktől –hatáskörrel, valamint működésük hatékonysága tárgya tekintetében célkitűzésekkel kellene rendelkezniük, amelyeket rendszeresen figyelemmel kísérnek.

Amennyiben a körülmények megfelelőek, a kifejezetten az erre a célra kialakított támogatást kellene elérhetővé tenni a vállalkozások (pl. most induló vagy nemrégiben átvett vállalkozások) vagy vállalkozók (pl. fiatalok, nők, idősebb munkavállalók vagy etnikai kisebbségi közösségekből származók) egyes különleges kategóriái számára. A vállalkozási ismeretek iskolai oktatását szintén ösztönözni kellene.

4.2.3. A mindenki számára megvalósuló információs társadalom ösztönzése

Az IKT egész Unió gazdaságában megvalósuló terjesztése nagy jelentőségű felhajtóerőt képez mind a régiók termelékenységének szintjei, mind pedig versenyképességük javítása számára. Az IKT terjesztése ösztönzi továbbá a termelési módszerek átalakítását, valamint az új vállalkozások és magánszolgáltatások létrejöttét. A közszolgáltatások hatékony és eredményes nyújtása – különösen az e-kormányzat és az e-egészségügy – jelentős potenciállal rendelkezik a gazdasági növekedést és az új szolgáltatások megvalósíthatóságát tekintve. A technológia terjesztése azáltal járulhat hozzá a regionális fejlődéshez, hogy előnyben részesíti a kiválósági sarkpontok létrehozását és gyarapítását az IKT-tevékenységek terén, valamint hogy fejleszti a csatlakoztathatóságot és a hálózatépítést a vállalkozások között, de különösen a KKT-k tekintetében. Intézkedésekkel kellene serkenteni a termékek és szolgáltatások kifejlesztését, tekintettel az IKT-ba történő magánberuházás megkönnyítésére és ösztönzésére, míg egyidejűleg biztosítanak a versenyt is az IKT-ágazatban.

A politikai intézkedéseknek tehát a KKT-k számára nyújtott, innovációt támogató szolgáltatások fejlesztésére kellene összpontosítaniuk, azzal a különös célkitűzéssel, hogy

fellendítsék a kutatóintézetek és vállalkozások közötti technológiaátadást. A kohéziós politikát továbbá alkalmazni kellene a tudásalapú gazdaságban igényelt szaktudás fejlesztésére, valamint a tartalom olyan alkalmazások és szolgáltatások (mint például az e-kormányzat, e-üzlet, e-tanulás, e-egészségügy) biztosítása által megvalósuló gyarapítására, amelyek érdekes alternatívával szolgálnak a többi, gyakran költségesebb szolgáltatásnyújtási modellekkel szemben. Ez különösen jelentős a távoli és gyéren lakott térségek esetében. A termékek és tartalomalapú szolgáltatások alkalmazása és fejlesztése egyértelmű, hogy csak akkor működhet, ha a megfelelő infrastruktúra elérhető, és képes támogatni a szélessávú szolgáltatásokat. Ennélfogva fontos tehát, hogy a megfelelő szélessávú távközlési infrastruktúra szerte az Unióban elérhető áron legyen hozzáférhető.

Általános szabály, hogy az IKT-infrastruktúrába történő beruházásoknak figyelembe kellene venniük a gyors technológiai fejlődést, tiszteletben kellene tartaniuk a technológiai semlegesség és a nyílt hozzáférés elveit. A versenyszabályoknak és az elektronikus hírközlésre vonatkozó keretszabályok végrehajtásának való megfelelés elengedhetetlen.

Az intézkedéseket a meglévő gazdasági struktúrával (ideértve az ipari szakosodást; a gazdasági fejlődés szintjét; az IKT-khoz való csatlakoztathatóság minőségét és a gazdasági tevékenység regionális pólusai közötti lehetséges együttműködést) kapcsolatos tartalmi mutatókra kell alapozni. A regionális szükségletek azonosításánál figyelembe kellene venni a meglévő, az IKT-k számára kedvező uniós kezdeményezéseket, különösen az i2010–európai információs társadalom a növekedésért és a foglalkoztatásért¹⁸ elnevezésűt.

Amennyiben az IKT-k átfogják a gazdaság és a társadalom minden ágazatát, feltétlenül szükséges, hogy a tagállamok és a régiók egymással összeegyeztethető információs társadalmi stratégiákat dolgozzanak ki, amelyek biztosítják az ágazatok közötti összetartást és integrációt, oly módon teremtve meg az egyensúlyt a kereslet és kínálat mértéke között, hogy ezeket a helyi követelményekre, az érintettek részvételére és az erős állami politikai támogatásra alapozza.

Az intézkedési iránymutatások a következők:

Az IKT-k alkalmazásának biztosítása a vállalkozásoknál és háztartásokban, valamint a fejlődés előmozdítása az IKT-**termékek, valamint köz- és magánszolgáltatások** iránti kereslet és kínálat kiegyensúlyozott támogatásán és a humán erőforrásba történő fokozott beruházáson keresztül. Ezeknek az intézkedéseknek növelniük kellene a termelékenységet, elő kellene mozdítaniuk a nyílt és versenyképes digitális gazdaságot és a befogadó társadalmat (például a hozzáférhetőség javításával a fogyatékkal élő személyek és az idősek számára), és ezáltal fellendíteni a növekedést és a foglalkoztatást.

Az IKT-**infrastruktúra elérhetőségének** biztosítása, ahol a piac nem teszi ezt elérhető áron és olyan mértékben lehetővé, hogy a kívánt szolgáltatások nyújtása a megfelelő szinten valósulhasson meg, különösen a távoli és vidéki területeken, valamint az új tagállamokban.

4.2.4. *A pénzeszközökhöz való hozzáférés fejlesztése*

A tudás és az innováció előmozdításának másik alapvető eleme a pénzeszközökhöz való hozzáférés megkönnyítése. A növekedés és a munkahelyteremtés előmozdítása céljából újra

¹⁸ COM(2005) 229.

több támogatást kell nyújtani a vállalkozók és vállalkozások számára, hogy az áruk és szolgáltatások kifejlesztésébe és előállításába fektessenek be, és erőfeszítéseiket ne például a járadékszerzési tevékenységekre összpontosítsák.

A pénzeszközökhöz gyakran nehéz hozzáférni, vagyis ez akadályt képez a növekedés és a munkahelyteremtés útjában. A tőkéhez való hozzáférés elősegítése mind a KTF-tevékenységek, mind pedig az újonnan induló vállalkozások számára fontos. Az innovációs tevékenységekkel kapcsolatos kockázati tőkepiacokat fejleszteni kell, együttesen a vállalkozást megkönnyítő, jobb szabályozási környezettel.

Ezeket a programokat az Európai Beruházási Alappal (EBA) való szoros együttműködésben kellene annak érdekében véghezvinni, hogy pénzügyi forrásokat teremtsenek azokban a térségekben, ahol a vállalkozói szellemet a KTF-tevékenységekkel összekapcsolt magas kockázat miatt kialakult piaci hiányosságok gátolják. Megfelelő figyelmet kell fordítani a vállalkozások létrehozását szolgáló kormányzati támogatás hatására is, hogy elkerüljék a magánberuházások kirekesztését, továbbá a versenyt torzító intézkedések elrendelését.

A magántőkének és a kockázati tőkének, valamint az induló innovatív vállalkozások számára nyújtott forgóalapoknak kellene alapvető szerepet játszaniuk a vállalkozói szellem, az innováció és a munkahelyteremtés mozgatórugójaként; a közszféra intézményei nem mindig a legalkalmasabbak a kockázatvállalásra. A prioritásnak arra kellene irányulnia, hogy a kockázati tőke és a bankgaranciák erre szakosodott szolgáltatóit létrehozzák vagy körüket kiterjesszék, amennyiben a piacon e téren hiányosság tapasztalható. Jellemző módon ezek akkor válnak eredményesebbé, ha integrált támogatási csomagot biztosítanak, kezdve a vállalkozás elindítása vagy bővítése előtti szakképzéssel.

Ezen elvekre alapozva az intézkedési iránymutatások a következők:

A nem juttatásjellegű eszközök, mint például a hitelek, a hátrasorolt tartozások finanszírozására szolgáló biztosított kötelezettségek, az átváltható eszközök (mezzanintartozás) és a kockázati tőke (pl. magvetőtőke és kockázati tőke) támogatása. A juttatásokat úgy kellene felhasználni, hogy olyan infrastruktúrákat hozzanak létre és tartsanak fenn, amelyek megkönnyítik a pénzeszközökhöz való hozzáférést (ilyenek pl. a technológiaátadási hivatalok, az inkubátorok, az „üzleti angyalok” hálózata, a beruházásra való készséget elősegítő programok). A garancia- és kölcsönös garanciamechanizmusokat is támogatni kellene, különösen a KKT-k által felvehető mikrohitelekhez való hozzáférés megkönnyítése érdekében. Az EBB és az EBA e tekintetben értékes hozzájárulással szolgálhatna.

A különleges csoportok, mint például a fiatal vagy női, vagy a hátrányos helyzetben lévő – az etnikai kisebbségeket is ideértve – csoportokból származó vállalkozók felkarolása.

Különösen fontos, hogy szoros együttműködés valósuljon meg az EBA-val – tekintve az általa az évek során kifejlesztett szakértelmet – hogy ily módon a KKT-kat hozzájuttassák a szükséges támogatáshoz, és egyidejűleg fejlesszék az európai kockázati tőkepiacot is.

4.3. IRÁNYMUTATÁS: Több és jobb munkahely

A lisszaboni stratégia újraindításával az Európai Tanács hozzájárulását adta egy olyan egységes iránymutatás-gyűjtemény létrehozásához, amely felöleli az átfogó gazdaságpolitikai

iránymutatásokat és az európai foglalkoztatási stratégia számára készült iránymutatásokat¹⁹, magába foglalva ezáltal a növekedés és a foglalkoztatás makroökonómiai, mikroökonómiai és foglalkoztatási politikáját. Az alapokról szóló rendeletek tervezetével²⁰ összhangban, a foglalkoztatás és a humán erőforrások terén a közösségi stratégiai iránymutatások kohéziót érintő prioritásai megegyeznek az európai foglalkoztatási stratégia prioritásaival²¹. Továbbá az EU foglalkoztatási ajánlásai rámutatnak az országoként jellemző egyedi kihívásokra és prioritásokra.

A teljes foglalkoztatásra és a magasabb termelékenységre való törekvés számos különféle intézkedésre támaszkodik, ideértve a fent már tárgyaltakat is.

Az infrastruktúrába, vállalkozásfejlesztésbe és kutatásba történő beruházás növeli a munkalehetőségek számát mind rövid távon, az elsődleges hatások eredményeként, mind pedig hosszú távon, a versenyképességre gyakorolt kedvező hatásai eredményeként. Annak érdekében, hogy az e beruházásokból származó foglalkoztatást a lehető legnagyobb mértékig fokozzák, a humán erőforrást tovább kell fejleszteni és még inkább ki kell aknázni.

A humán erőforrás fejlesztése tekintetében a foglalkoztatási iránymutatások a tagállami politikák számára három cselekvési prioritást emelnek ki:

- több embert kell a foglalkoztatásba vonzani és ott megtartani, valamint korszerűsíteni kell a szociális védelmi rendszereket,
- fokozni kell a munkavállalók és a vállalkozások alkalmazkodóképességét, valamint a munkaerőpiacok rugalmasságát,
- a humán erőforrásba történő beruházást a jobb oktatás és szakképzés útján kell fokozni.

E prioritásokkal összhangban megfelelő figyelmet kellene fordítani a közigazgatás hatékonyságát fokozó beruházásokra, valamint az oktatási és egészségügyi infrastruktúrákra.

A kohéziós politikának arra kellene összpontosítania, hogy az európai foglalkoztatási stratégia egyes tagállamokban fellépő különleges kihívásainak oly módon feleljen meg, hogy támogatja a konvergencia- és a regionális versenyképességi és foglalkoztatási célkitűzések intézkedéseit. A támogatható intézkedések és pénzügyi források terjedelme az előző célkitűzés esetében nagyobb. Az utóbbi tekintetében az EU-forrásokat sokkal inkább összpontosítani kell a jelentős hatás elérése érdekében.

A foglalkoztatás és a humán erőforrás fejlesztésére irányuló programoknak figyelembe kellene venniük az egyes országokra jellemző kihívásokat és prioritásokat, ahogyan arra a foglalkoztatási ajánlásokban rámutattak, és e programokat lehetne nemzeti vagy regionális szinten irányítani. A regionális egyenlőtlenségek problémájának eredményes megoldása érdekében a nemzeti programoknak regionális dimenzióval is rendelkezniük kellene, amennyiben egyéni regionális programok nincsenek érvényben.

¹⁹ Az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatásokról szóló szerződés 99. cikke és a foglalkoztatási iránymutatások 128. cikke.

²⁰ Az Európai Regionális Fejlesztési Alapra (ERFA), az Európai Szociális Alapra (ESZA) és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról szóló [...] / [...] / EK tanácsi rendelettervezet 23. cikke.

²¹ COM(2005) 141, 2005.4.12.

4.3.1. Több ember bevonása és megtartása a foglalkoztatásban és a szociális védelmi rendszerek korszerűsítése

A gazdasági tevékenység alapjának szélesítése, a foglalkoztatás szintjének növelése és a munkanélküliség csökkentése elengedhetetlen a gazdasági növekedés fenntartása, a szociálisan befogadó társadalom előmozdítása és a szegénység elleni harc terén. A foglalkoztatásban megvalósuló növekvő részvételre van a leginkább szükség a munkaképes korú népesség várható csökkenése miatt. A foglalkoztatási iránymutatások keretében a tagállamokat felkérjük, hogy:

Hajtsák végre azokat a foglalkoztatási politikákat, amelyek a teljes foglalkoztatásra, a munkában elérhető minőség és termelékenység növelésére, továbbá a társadalmi és területi kohézió megerősítésére irányulnak,

Ösztönözzék a teljes életpályán átívelő munkaszemlélet kialakítását,

Biztosítsanak befogadó munkaerőpiacot, fokozzák a munka vonzerejét, továbbá tegyék a munkavégzést kívánatosszá az álláskereső számára, ideértve a hátrányos helyzetű és az inaktív személyeket is,

Fokozottabban alkalmazzodjanak a munkaerőpiac igényeihez.

Az intézkedéseket a szükségletek előzetes azonosítására kell alapozni, például azáltal, hogy megfelelő nemzeti és/vagy regionális mutatókat alkalmaznak, így a munkanélküliségi és a részvételi arány, a hosszú távú munkanélküliségi arány, a szegénységgel fenyegetett népesség aránya és a jövedelemszint mutatóit.

A hatékony és eredményes munkaerő-piaci intézmények jelenléte – nevezetesen azoké a foglalkoztatási szolgáltatóké, amelyek meg tudnak felelni a gyors gazdasági és társadalmi átalakulás és a demográfiai elöregedés kihívásainak – nélkülözhetetlen annak érdekében, hogy az álláskereső, a munkanélküli és a hátrányos helyzetűek támogatási szolgáltatásokhoz jussanak, továbbá az ezen intézmények jelenléte támogatható lenne a strukturális alapokból is. Ezen intézmények sarkalatos jelentőségű szereppel bírnak az aktív munkaerő-piaci politikák végrehajtásában és a személyre szóló alapon nyújtott szolgáltatásokban, tekintettel a foglalkoztatási és földrajzi mobilitás ösztönzésére, valamint a munkaerő-kereslet és -kínálat egymáshoz igazítására, beleértve ennek a helyi szinten történő megvalósítását is. Segítséget kellene nyújtaniuk, hogy elejét vegyék a munkaerőpiacon, valamint a foglalkoztatási és szakképesítési követelmények esetében fellépő hiányoknak és nehézségeknek. Ezáltal a gazdasági migráció pozitív kezelése számára is segítséget nyújtanának. A felkínált szolgáltatásokhoz való könnyű hozzáférés és azok átláthatósága kritikus fontosságú. Az EURES-hálózat központi szerepet játszik a foglalkoztatási és földrajzi mobilitás fokozásában mind európai, mind pedig nemzeti szinten.

Fontos prioritássá kellene válnia az aktív és megelőző jellegű munkaerő-piaci intézkedések megerősítésének annak érdekében, hogy legyőzzék azokat az akadályokat, amelyek a munkaerőpiacra lépést vagy az ottmaradást gátolják, valamint hogy előmozdítsák a mobilitást az álláskereső, a munkanélküli és az inaktív, idősebb munkavállalók, továbbá azok számára, akiket a munkanélkülivé válás veszélye fenyeget. A cselekvésnek a személyre szabott szolgáltatásokról – ideértve a munkahelykeresésnél nyújtott segítséget, a képzéseket és az elhelyezést – való gondoskodásra kellene összpontosítania. Az önálló vállalkozóként folytatott tevékenység és a vállalkozáslétesítés potenciálját, az IKT-szakképesítéseket és a

digitális írástudást teljes mértékben figyelembe kellene venni. Különös figyelmet kellene fordítani:

- az **európai ifjúsági paktum** végrehajtására azáltal, hogy a fiatalok számára elősegítik a munkavállalást, hogy megkönnyítik az iskolába járásról a munkára történő átállást, ideértve a karrier-tanácsadást, a tanulmányok befejezéséhez nyújtott segítséget, a megfelelő képzéshez és szakmai képzéshez való hozzáférést,
- az egyéni intézkedésre annak érdekében, hogy növeljék a **nők részvételét** a foglalkoztatásban, csökkentsék a szakmák szerinti elkülönülést, foglalkozzanak a nemek alapján fennálló fizetési különbséggel és a nemek alapján történő sztereotipizálással, továbbá mozdítsák elő a fokozottabban családbarát munkakörülményeket és a hivatás és magánélet összeegyeztetését. A gyermekgondozási és gondozási szolgáltatásokhoz való hozzáférés megkönnyítése az eltartottak számára sarkalatos jelentőségű, együttesen a nemek közötti egyenlőség érvényesítésével a politikák és intézkedések terén, a figyelem felkeltésével és az érintettek közötti párbeszéddel,
- egyéni intézkedésre annak érdekében, hogy oly módon erősítsék meg a **bevándorlók hozzáférését** a munkapiachoz, és könnyítsék meg társadalmi beilleszkedésüket, hogy képzéseket biztosítsanak számukra, valamint a külföldön megszerzett bizonyítványukat hitelesítik, személyre szabott útmutatást kapnak, nyelvet tanulhatnak, vállalkozói kedvüket megfelelő támogatásban részesítik, továbbá felhívják a munkaadók és bevándorló munkavállalók figyelmét a jogaikra és kötelezettségeikre, és megerősítik a megkülönböztetésellenes szabályok végrehajtását.

Egy további fontos prioritássá kellene válnia a befogadó munkaerőpiacok biztosításának a hátrányos helyzetben lévők vagy a társadalmi kirekesztés által fenyegettek számára, mint például az iskolai képzésből korán kikerülők, a régóta munkanélküliek és a fogyatékkal élők. Ez a támogatások még szélesebb körét kívánja meg annak érdekében, hogy kiépítsék az integráció felé vezető utat, és leküzdjék a megkülönböztetést. A cél a következő lenne:

- foglalkoztathatóságuk oly módon megvalósuló fejlesztése, hogy elősegítik a részvételüket a szakoktatásban és -képzésben, rehabilitációban részesülnek, megvalósulnak a megfelelő ösztönzők és munkakörülmények, valamint hozzájutnak a szükséges szociális támogatáshoz és ellátási szolgáltatásokhoz, ideértve a szociális gazdaság fejlődésén keresztül történő megvalósulást is,
- oly módon győzzék le a megkülönböztetést, és mozdítsák elő a sokféleség elfogadását a munkahelyen, hogy a különbözőséget megismertető képzéseket és figyelemfelkeltő kampányokat folytatnak, amelyekbe a helyi közösségeket és vállalkozásokat is teljes körben bevonják.

4.3.2. A munkavállalók és vállalkozások alkalmazkodóképességének fokozása és a munkaerőpiac rugalmassága

A globalizáció által kifejtett növekvő nyomást szem előtt tartva, ideértve a hirtelen és váratlan kereskedelmi sokkhatásokat és az új technológiák folyamatos bevezetését, Európának növelnie kell azon teljesítőképességét, amellyel a gazdasági és társadalmi változást előrelátja, kiváltja és feldolgozza. A foglalkoztatási iránymutatások keretében a tagállamokat felkéri, hogy:

- Ösztönözzék a rugalmasságot, együttesen a foglalkoztatási biztonsággal, továbbá csökkentsék a munkaerőpiac elkülönülő részekre bomlását, és eközben fordítsanak megfelelő figyelmet a szociális partnerek szerepére.
- Biztosítsanak foglalkoztatásbarát bérköltség-fejlesztést és béralakulási mechanizmusokat.

A fő figyelemnek azokra az intézkedésekre kellene irányulnia, amelyek előmozdítják a vállalkozások – különösen a KKT-k – és a munkavállalók által a humán erőforrásba történő beruházást azáltal, hogy gondoskodnak az egész életen át tartó tanulás stratégiáiról és biztosítják azokat a rendszereket, amelyek felvértezik a munkavállalókat – különösen az alacsonyan képzett és idősebb munkavállalókat – azokkal a szükséges képességekkel, amelyekkel alkalmazkodni tudnak a tudásalapú gazdasághoz, valamint meghosszabbíthatják a munkavállalóként töltött idejüket. Figyelmet kellene fordítani különösen:

- az egész életen át tartó tanulás stratégiáinak, valamint rendszereknek – ideértve az olyan mechanizmusokat, mint a regionális és ágazati alapok – a fejlesztésére azzal a céllal, hogy fokozzák a vállalkozások képzésre fordított beruházásait és a munkavállalók képzésben való részvételét,
- az ilyen stratégiák oly módon megvalósuló végrehajtására, hogy a rendszerek és képzések finanszírozásához hozzájárulnak. Prioritást kellene biztosítani a KKT-k számára, ideértve a szaktudás és képzési megoldások külső forrásaihoz való hozzáférés megkönnyítését – a hangsúlyt az IKT- és irányítási képesítésekre helyezve –, valamint az alacsonyan képzett és idősebb munkavállalók képzésben és átképzésben való részvételének fokozása számára.

A gazdaság – különösen a kereskedelem megnyitásával kapcsolatos változások eredményeként megvalósult – átalakulásának helyesebb előzetes felismerése és kedvező kezelése különös jelentőséggel bír. Figyelmet kellene fordítani a megfigyelő rendszerek létrehozására, bevonva ebbe a szociális partnereket, a vállalkozásokat és a helyi közösségeket, hogy alaposan megvizsgálják a társadalmi-gazdasági változásokat nemzeti, regionális és helyi szinten, valamint értékeljék a jövőbeli gazdasági és munkaerő-piaci irányvonalakat. A munkaerőpiacok korszerűsítése és az egész Unió-szerte az ágazatokban – mint például a mezőgazdaságban, a textil- és gépjárműiparban – megvalósuló fokozatos változások előzetes felismerése célját szolgáló programok számára nyújtott támogatást meg kell kezdeni, párhuzamosan azokkal az aktív intézkedésekkel, amelyek a régiók gazdasági jólétét erősítik. Szerepe van továbbá a kifejezetten a munkavállalóknak szóló foglalkoztatási, képzési és támogatási szolgáltatásoknak a vállalati és ágazati átalakítás vonatkozásában, ide tartozik például a kollektív leépítések esetében alkalmazandó gyors válaszadás.

Figyelmet kellene fordítani ezen túl a munkaszervezés innovatív és alkalmas formáira vonatkozó tudás fejlesztésére és terjesztésére is, hogy élni tudjanak az új technológiák kínálta lehetőségekkel – ideértve a távmunkát, a munkahelyi egészség és biztonság fokozását, a növekvő termelékenységet és a hivatás és családi élet jobb összeegyeztetésének előmozdítását is. Ez felöllelheti továbbá a vállalatok szociális felelősségvállalásának növekvő tudatosságát, valamint annak ismeretét, ahogyan a nem bejelentett munkavégzést rendszeres foglalkoztatássá lehet átalakítani.

4.3.3. Az humán erőforrásba való beruházás növelése a jobb oktatás és szakképesítés révén

Európának többet kell befektetnie a humán erőforrásba. Túl sok ember nem lép be vagy nem marad a munkaerőpiacon amiatt, hogy nem rendelkezik szakképesítéssel vagy szakképesítése

nem megfelelő. Annak érdekében, hogy minden korcsoport számára elősegítsék a munkavállalást, valamint hogy növeljék a munkában elérhető termelékenységi szinteket és minőséget, szükség van a humán erőforrásba történő beruházások fokozására, valamint az eredményes, nemzeti szintű, az egész életen át tartó tanulás stratégiáinak az egyének, a vállalkozások, a gazdaság és a társadalom javára történő kifejlesztésére és végrehajtására. A foglalkoztatási iránymutatások keretében a tagállamokat felkérjük, hogy:

- a humán erőforrásba történő beruházások körét terjesszék ki és fejlesszék,
- az új versenykövetelményekre adott válaszként alakítsák át az oktatási és képzési rendszereket.

A több ember foglalkoztatásba vonzása és a munkavállalók és vállalkozások alkalmazkodóképességének növelése céljából a munkaerő-piaci képzések terén megalkotott reformokat párosítani kell az oktatási és képzési rendszerek reformjaival – és ahol ez jelentőséggel bír, közös európai referenciákat és elveket kell alkalmazni. A korábbi programozási időszakokban a strukturális alapok jelentős összegeket fektettek be az oktatási és képzési rendszerekbe. A következő programozási időszakban a humán erőforrásba történő beruházásokat meg kell erősíteni azzal, hogy a lisszaboni célkitűzésekre összpontosítanak, párhuzamosan az integrált növekedési és foglalkoztatási iránymutatásokkal. A következő általános prioritásokat kellene figyelembe venni:

- A humán erőforrásba történő beruházás kiterjesztése és eredményesebbé tétele, ideértve a megfelelő ösztönzők és költségmegosztási mechanizmusok kialakítását a vállalkozások, a közhatalóságok és az egyének számára.
- A következetes és átfogó, egész életen át tartó tanulás stratégiáinak támogatása, különös figyelemmel a tudásalapú gazdaság szakmai igényeinek kielégítésére – ideértve a régiók és nagyvárosok közötti, az oktatás és képzés terén megvalósuló partnerségi kapcsolatok létrehozásának támogatását is –, hogy megkönnyítsék a tapasztalat és helyes gyakorlat kölcsönös átadását. Különös figyelmet kellene fordítani a hátrányos helyzetben lévő csoportok igényeinek kielégítésére.
- Reformok kifejlesztésének és bevezetésének támogatása az oktatási és képzési rendszerek terén, és ahol ez jelentőséggel bír, közös európai referenciákat és elveket alkalmazva.
- Az egyetemek, kutatási és technológiai központok és vállalkozások közötti kapcsolatok erősítése, különösen hálózatépítési tevékenységek és együttes fellépések által.

A konvergencia-célkitűzés keretein belül sok tagállamnak és régiónak kell igencsak jelentős oktatási és képzési erőpróbákat kiállnia. Pénzügyi forrásokat szintén fel kellene használni az olyan reformok végrehajtásához, amelyek a következő különös prioritásokat célozzák:

- Megfelelő támogatás biztosítása a vonzó, elérhető és magas színvonalú oktatási és képzési ellátás számára minden szinten, ideértve a rugalmas tanulási módszereket, a korai iskolaelhagyás jelentős csökkenését és a középiskola felsőbb évfolyamainak magas arányban történő elvégzését.
- A felsőoktatás korszerűsítésének és az emberi teljesítőképességnek a kutatásban és innovációban megvalósuló fejlesztésének támogatása a posztgraduális tanulmányok és a

kutatók továbbképzése útján, valamint azáltal, hogy több fiatal vonzanak a tudományos és műszaki tanulmányok területére.

- A szakoktatás és -képzés minőségének és vonzerejének növelése, ideértve a szakmai képzést és a vállalkozási ismeretek iskolai oktatását.
- Ahol helyénvaló, nagyobb mobilitás biztosítása regionális, nemzeti vagy transznacionális szinten, továbbá olyan keretek és rendszerek ösztönzése, amelyek a képesítések átláthatóságát és elismerését, valamint a nem formális és informális tanulás érvényesítését támogatják.
- Az oktatási és képzési infrastruktúrába való beruházás, ideértve az IKT-kat is, amennyiben az ilyen beruházásra szükség van a reformok végrehajtásához és/vagy amennyiben ezek jelentősen hozzájárulhatnak az oktatási és képzési rendszer minőségének és hatékonyságának növeléséhez.

4.3.4. Igazgatási kapacitás

A korábbi programozási időszakokban az alapok – technikai segítségnyújtás útján – megerősítették a tagállamok és az irányító hatóságok irányítási kapacitását a rendeletek végrehajtása terén. Ezt kell alkalmazni a 2007 és 2013 közötti időszakban is.

Az alapok irányításán túl a közigazgatás és a közszolgáltatások eredményes igazgatási kapacitása, az ún. intelligens igazgatás alapvető követelmény a gazdasági növekedés és foglalkoztatás számára. Így a megújított lisszaboni stratégiának megfelelően, amely a helyesebb jogalkotásra, a politikák megfelelőbb kialakítására és megvalósítására annak érdekében szólít fel, hogy létrejöjjenek a gazdasági növekedés és a munkahelyteremtés feltételei, az alapok minden területi szinten támogatásban részesítik majd a közigazgatási és közszolgáltatások humántőke-beruházásait.

A konvergencia-célkitűzés alá tartozó országok és régiók esetében a munkában elérhető termelékenység és minőség növelése – különösen a gazdasági, foglalkoztatási, szociális, oktatási, egészségügyi, környezeti és igazságügyi téren – elengedhetetlen annak érdekében, hogy serkentsék és fokozzák a reformokat, élénkítsék a termelékenységet és növekedést a szélesebb értelemben vett gazdaságban, továbbá előmozdítsák a társadalmi és területi kohéziót és a fenntartható fejlődést. A strukturális alapok fontos szerepet játszhatnak a politikák eredményes kialakításának és végrehajtásának támogatásában, amely felöleli az összes résztvevőt a területek széles köre tekintetében.

Következésképpen a konvergencia-célkitűzés alapján a tagállamokat felkérjük, hogy építsék ki a megfelelő közigazgatási és közszolgáltató szerveket nemzeti, regionális és helyi szinten. Az e területen megvalósuló intézkedéseknek figyelembe kellene venniük az egyes tagállamok egyéni helyzetét. Az összpontosítás elvének megfelelően a tagállamokat felkérjük tehát, hogy végezzenek átfogó elemzést az igazgatási kapacitás számára legtöbb támogatást igénylő politikai területek azonosítása érdekében. A beruházást azokra a politikai területekre kellene összpontosítani, ahol a legnagyobb akadályok állnak a társadalmi-gazdasági fejlődés útjában, valamint ahol az igazgatási reformok alapvető alkotóelemei tekintetében szintén beruházásra van szükség.

A tagállamoknak biztosítaniuk kellene, hogy a közigazgatás terén a hatékonyság és az átláthatóság növelésére és a közszolgáltatások korszerűsítésére irányuló igénnyel megfelelő

módon foglalkoznak. Különösen a következőkre irányuló intézkedéseket kellene figyelembe venniük:

- **A helyes politika- és programtervezés támogatása**, felügyelet, értékelés és hatásvizsgálat tanulmányok, statisztikák, szakértői szemle útján, valamint előrelátás és támogatás a tárcaközi koordináció számára és párbeszéd a megfelelő köz- és magántestületek között.
- **A kapacitásépítés fokozása** a politikák és programok levezetésében, beleértve a jogszabálytervezetekben benne rejlő esetleges bünelkövetési lehetőségek előzetes kontrollját és a jogszabályok végrehajtására kiterjedő figyelmet, különösen a képzési igények felmérésén, a szakmai előmenetelről szóló áttekintéseken, az értékeléseken, a szociális auditeljárásokon, a nyílt kormányzat elveinek végrehajtásán, a vezetői és személyzeti képzéseken, valamint az alapvető fontosságú szolgáltatások, felügyelőségek és a társadalmi-gazdasági részvevők egyedi támogatásán keresztül.

4.3.5. *Az egészséges munkaerő fenntartásában nyújtott segítség*

Az EU demográfiai szerkezete, az előregedő társadalom és a munkaerő várható hanyatlása tudatában elengedhetetlen fontosságú, hogy az Unió lépéseket tegyen annak érdekében, hogy növekedjen a munkaerőjét alkotó munkavállalók munkában egészségesen eltöltött éveinek száma. Az egészség fejlesztésébe és a betegségmegelőzésbe történő beruházások segítséget nyújtanak majd abban, hogy a lehető legtöbb munkavállaló vehessen továbbra is aktívan részt a társadalomban, ami azzal jár, hogy gazdasági hozzájárulásuk ezáltal fennmarad, valamint függőségük mértéke csökken. Ez közvetlen hatással bír a termelékenységre és a versenyképességre.

Az európai régiók között jelentősek a különbségek az egészségi állapot és az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés terén. Fontos tehát, hogy a kohéziós politika hozzájárulást nyújtson az egészségügyi intézmények számára, és ezáltal segítsen növelni a munkában egészségesen töltött évek számát. A közösségi alapú egészségügyi fejlesztésnek és a megelőzést szolgáló intézkedésnek fontos szerepet kell játszaniuk az egészségügy terén tapasztalható egyenlőtlenségek csökkentése terén. A jó egészségügyi ellátás a munkaerőpiacon magasabb részvételt, az életút során több munkában töltött időt, magasabb termelékenységet, valamint kevesebb egészségügyi ellátásra fordított és szociális jellegű kiadást jelent.

Fontos, hogy a kohéziós politika – különösen a fejlődésben lemaradt régiókban – hozzájáruljon a hosszú távú gondozást biztosító létesítmények fejlesztéséhez, és beruházzon az egészségügyi infrastruktúra fejlesztésébe, különösen akkor, amikor ezek hiánya vagy nem kielégítő mértékű fejlődése jelentős akadályt képez a gazdasági fejlődés útjában. A tagállamoknak biztosítaniuk kellene, hogy az egészségügyi ellátást biztosító rendszerek hatékonyságának növelésére irányuló igényt az IKT-ba, a tudásba és innovációba való beruházáson keresztül kielégítsék. A tagállamokat felkérjük, hogy különösen fordítsanak figyelmet:

- **Az egészségügyi kockázatok megelőzésére** a generikus egészségügyi információs kampányok eszközei, valamint a tudás és technológia átadásának biztosítása által, továbbá gondoskodjanak arról, hogy az egészségügyi szolgáltatások terén rendelkezésre álljanak a szükséges szakképesítések, termékek és felszerelések a kockázatok megelőzése és az általuk lehetségesen okozható kár lehető legkisebbre csökkentése érdekében.

- **Az egészségügyi infrastruktúra hiányosságainak pótlására** és a szolgáltatásokról való hatékony gondoskodás előmozdítására ott, ahol a konvergencia-célkitűzés alá tartozó támogatható régiók gazdasági fejlődése érintett. Ezt az intézkedést a szolgáltatásokról való gondoskodás és a megfelelő technológiák – mint például a tápegészségügy és az e-egészség szolgáltatásaiban rejlő költségtakarékos lehetőségek – optimális szintjének mélyreható elemzésére kell alapozni.

5. A KOHÉZIÓS POLITIKA TERÜLETI DIMENZIÓJÁNAK FIGYELEMBE VÉTELE

A kohéziós politika egyik meghatározó jellemzője – az ágazati politikákkal szemben – az a képessége, hogy alkalmazkodni tud a különleges igényekhez, valamint az egyedi földrajzi kihívásokhoz és lehetőségekhez. Ennek megfelelően, amikor kialakítják programjaikat és forrásait az előző szakaszokban bemutatott prioritásokra összpontosítják, a tagállamoknak és a régióknak különös figyelmet kellene fordítaniuk ezekre az egyedi igényekre annak érdekében, hogy megelőzzék, hogy a kiegyensúlyozatlan regionális fejlődés gátat szabjon a növekedési potenciálnak.

A területi dimenzió különös jelentőséggel bír a városi, illetőleg vidéki térségek esetében. A kohéziós politika központi szerepet játszhat a határokon átnyúló és a szélesebb transznacionális térségek helyzetének javításában éppúgy, mint az elszigeteltségük, távoli elhelyezkedésük (mint például a legkülső vagy a sarkvidéki régióké), gyér lakosságuk vagy hegyvidéki jellegük miatt egyéb hátrányoktól szenvedő régiókéban is azáltal, hogy előmozdítja a jobb elérhetőséget, nevezetesen az általános gazdasági érdekű szolgáltatások esetében, valamint endogén kapacitásaik és természeti adottságaik alapján fenntartja a gazdasági tevékenységet és ösztönzi a gazdasági sokféleséget.

A területi kohézió koncepciója túlnyúlik a gazdasági és társadalmi kohézió fogalmán, célkitűzése a kiegyensúlyozottabb fejlődés elérésének segítése, a fenntartható közösségek kialakítása a városi és vidéki térségekben, továbbá a nagyobb következetesség elérése azokkal az ágazati politikákkal, amelyek területi hatással bírnak. Ez továbbá magában foglalja a területi integráció fejlesztését és a régiók közötti és régiókon belüli együttműködés ösztönzését.

A területi kohézió fejlesztése egyaránt módszertani kérdés – azaz annak meghatározása, hogy multidiszciplináris vagy integrált megközelítésre van-e szükség – és azon egyedi problémák felismerésének kérdése, amelyek a különféle földrajzi körülményeknek köszönhetően merülnek fel. A területi kohézió területén elért siker tehát attól az átfogó stratégiától függ, amely meghatározza azt a keretet, amelyen belül az egyedi célkitűzéseket és intézkedéseket megvalósítják.

5.1. A nagyvárosok hozzájárulása a növekedéshez és a foglalkoztatáshoz

A **városi térségekben** a figyelemnek a versenyképesség növelésére (csoportokba rendezés és hálózatépítés útján), továbbá a gazdaságilag legerősebb nagyvárosok és a városi hálózat többi része közötti kiegyensúlyozottabb fejlődés elérésére kellene irányulnia.

Fel kellene mérni a városi térségek jellemző problémáit, mint például a társadalmi kirekesztést, a magas és emelkedő bűnelkövetési arányokat, valamint a lepusztult városi térségekben tapasztalható életminőség általános romlását. Általánosságban véve a

támogatásnak azon részvételt elősegítő és integrált stratégiák fejlesztésére kellene összpontosulnia, amelyek képesek a városi agglomerációkra hatást gyakorló, rendszeresen előforduló gazdasági, környezeti és szociális problémák kezelésére.

A támogatott intézkedések felölelik a **vállalkozói szellem, a helyi foglalkoztatás és a közösségfejlesztés** előmozdítását célzó intézkedéseket, továbbá a változó demográfiai struktúrákat figyelembe vevő, a lakosság szolgálatában álló szolgáltatásokról való gondoskodást. Fontos a nagyon magasan képzett személyzet odavonzása is (az elérhetőségre, a jó minőségű oktatásra, a kulturális szolgáltatások biztosítására, valamint a KTF és innováció lehetőségeire vonatkozó intézkedésekkel).

Jelentősek továbbá azok az intézkedések is, amelyek a **fizikai környezet** rehabilitációját, a rozsdáövezetek átépítését, valamint a történelmi és kulturális örökség megőrzését és fejlesztését szolgálják. A közös terek és ipari területek újjászervezése fontos szerepet játszhat a fenntartható gazdasági fejlődés számára szükséges infrastruktúrák létrehozásának támogatásában.

A **társadalmi kohézió** gyakran mélyen gyökerező problémái fényében fontos, hogy az intézkedések megerősítsék a biztonságot, elősegítsék a legelmaradottabbak gazdasági, társadalmi és kulturális integrációját, küzdjenek a megkülönböztetés ellen, valamint előmozdítsák az alapvető szolgáltatások elérhetőségét és a hozzájuk való hozzáférést.

A nagyvárosokban található alapvető fontosságú partnereknek és a helyi hatóságoknak fontos szerepet kell játszaniuk e célkitűzések elérésében. A középtől hosszú távig terjedő fejlesztési **terv városrehabilitáció számára** történő előkészítése általában a siker előfeltételét képezi, mivel biztosítja a beruházások és azok környezeti minőségének következetességét. Ez továbbá segítséget nyújt a magánszféra által a városok újjászületése érdekében tett kötelezettségvállalás és részvétel biztosításában.

5.2. A vidéki térségek gazdasági sokféleségének támogatása

A kohéziós politika alapvető fontosságú szerepet játszhat továbbá a **vidéki térségek** gazdasági megújulásának támogatásában, kiegészítve az új vidékfejlesztési alap (Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap) által támogatott intézkedéseket.

A strukturális, foglalkoztatási és vidékfejlesztési politikák közötti együttműködést ösztönözni kell. E tekintetben a tagállamoknak biztosítaniuk kellene az ERFA, a Kohéziós Alap, az ESZA, az EHA és az EMVA által finanszírozandó intézkedések közötti kiegészítő jelleget és következetességet az adott térség és a tevékenység adott területe tekintetében. A különféle alapok által támogatott intézkedések közötti demarkációs vonal és a koordinációs mechanizmusok tekintetében a fő irányadó alapelveket a nemzeti stratégiai referenciakeret/nemzeti stratégiai terv szintjén kellene meghatározni.

A kohéziós politika tekintetében a vidéki térségek érdekében tett intézkedésnek hozzá kellene járulnia az **általános gazdasági érdekű szolgáltatások** minimális hozzáférési szintjének biztosításához, tekintettel a vidéki térségek körülményeinek javítására, amelyre annak érdekében van szükség, hogy a vállalkozásokat és a képzett személyzetet odavonzzák, valamint az elvándorlást korlátozzák. A fő nemzeti és európai hálózatokhoz való csatlakoztathatóságra szintén szükség van. Továbbá a kohéziós politikának támogatnia kellene a vidéki térségek endogén teljesítőképességét például a termékek forgalomba

hozatalának nemzeti és globális szinten megvalósuló támogatása által, valamint a meglévő gazdasági tevékenységek terén a folyamat- és termékinnováció előtérbe helyezésével.

Számos vidéki térség támaszkodik nagy mértékben az idegenforgalomra. E régiók olyan **integrált megközelítést** igényelnek, amelyet a minőségnek szentelnek, összpontosítva a fogyasztók megelégedettségére, és alapozva a fenntartható fejlődés gazdasági, társadalmi és környezeti dimenzióira. Az intézkedéseknek meg kellene őrizniük és ki kellene használniuk a természeti és kulturális értékeket, ami fontos előnyös mellékhatásokkal járhat a természetes környezet védelmét és a biológiai sokféleség támogatását illetően. Az integrált megközelítésnek arra kellene irányulnia, hogy előnyös hatást gyakoroljon az idegenforgalmi ágazatra, a helyi gazdaságra, az idegenforgalmi ágazatban dolgozókra, a látogatókra és a helyi lakosságra, továbbá a természeti és kulturális örökségre.

Fontos továbbá az integrált megközelítés lehetséges kényszerpályáinak felismerése is. A szolgáltatások – ideértve a fent említett, egészséges munkaerőt biztosító szolgáltatásokat is – hatékony biztosításához szükséges kritikus tömeg elérése különös kihívást jelent. A valamennyi szolgáltatáshoz való hozzáférés mindenki számára történő biztosítása, különösen a nagyon gyéren lakott térségekben, megvalósítható esetleg a vidéki térségek (például a kis- és közepeméretű városokban) **fejlődési sarkpontjaiba** való beruházással, valamint a helyi értékekre alapuló **gazdasági csoportokba rendezés** fejlesztésével, együttesen az új információk technológiák alkalmazásával.

5.3. Együttműködés

A határokon átnyúló, transznacionális és régiók közötti együttműködést előmozdító intézkedéseknek ki kellene egészíteniük a fent említett három prioritást. Ennek következményeként az EU régiói közötti szorosabb együttműködésnek segítenie kellene a gazdasági fejlődés felgyorsítását és a nagyobb növekedés elérését. A nemzeti határok gyakran képezik gátját az európai térség mint egész fejlődésének, és lefékezhetik a teljes versenyképességének elérésére irányuló teljesítőképességét. Határokon átnyúló és transznacionális értelemben a közlekedés, a vízgazdálkodás és a környezetvédelem egyértelmű példái az olyan összefogott és integrált megközelítést igénylő erőpróbáknak, amelyek átlépik a nemzeti határokat.

5.4. A határokon átnyúló együttműködés

Az Európában megvalósuló határokon átnyúló együttműködés feltétel nélküli célkitűzése az, hogy integrálja azokat a nemzeti határok által elválasztott térségeket, amelyek közös megoldást igénylő közös problémákkal szembesülnek. Ilyen kihívások az Unió minden határrégiójában előfordulnak, és általában a piacok, a munkaerő, a beruházási szerkezetek, az infrastruktúra, a költségvetési források, az intézmények és a közérdekű szolgáltatások széttagozottságával kapcsolatosak.

Noha az együttműködési programokat személyre szabottá kellene tenni az egyes határrégiók által megtapasztalt egyedi helyzetnek megfelelően, fontos erőfeszítést tenni annak érdekében, hogy a segítséget a növekedés és munkahelyteremtés támogatása érdekében a fő prioritásokra irányítsák.

A határokon átnyúló együttműködésre irányuló, jövőbeli, általánosan alkalmazandó ajánlások a helyzetek nagyfokú sokfélesége miatt nem mindig helytállóak. Egyidejűleg a határok által teremtett akadályok tekintetében hasznos kiindulópont a meglévő közlekedési és távközlési

infrastruktúra fejlesztése, továbbá – ahol szükséges – az új kapcsolatok kiépítése. Ezek a határokon átnyúló kapcsolatok létrehozásának vagy fejlesztésének előfeltételei.

A határokon átnyúló együttműködésnek a határ régiók versenyképességének erősítésére kellene összpontosítania. Továbbá hozzá kellene járulnia a gazdasági és társadalmi integrációhoz, különösen ott, ahol mindkét oldalon szélesen kiterjedt gazdasági egyenlőtlenségek állnak fenn. Az intézkedések felölelik a tudás és a know-how átadásának előmozdítását, a határokon átnyúló üzleti tevékenységek fejlesztését, a határokon átnyúló oktatást/képzést, valamint az egészségügyi ellátásban rejlő lehetőségeket és a határokon átnyúló munkaerőpiac integrálását; továbbá a környezet és a mindenkit fenyegető veszélyek közös kezelését. Ahol a határokon átnyúló együttműködés alapvető feltételei már életbe léptek, a kohéziós politikának azon intézkedések támogatására kellene összpontosítania, amelyek hozzáadott értéket teremtenek a határokon átnyúló tevékenységek számára: pl. a határokon átnyúló versenyképesség növelése az innováción, kutatáson és fejlesztésen keresztül; az immateriális hálózatok (szolgáltatások) vagy fizikai hálózatok (közlekedés) a célból történő összekapcsolásán keresztül, hogy megerősítsék az európai polgárság jellemzőjeként létező határokon átnyúló önazonosságot; a határokon átnyúló munkaerő-piaci integráció előmozdítását; a határokon átnyúló vízgazdálkodást és árvízvédelmet.

5.5. Transznacionális együttműködés

A transznacionális térségek olyan makrorégiók, ahol növelni kell a gazdasági és társadalmi integrációt és kohéziót. A transznacionális együttműködési programok arra törekzenek, hogy fokozzák az együttműködést a tagállamok között a stratégiaileg fontos kérdésekben.

Támogatást kellene tehát biztosítani azon intézkedések számára, amelyek igyekeznek fokozni a területek fizikai összekapcsolódását (pl. a fenntartható közlekedés beruházásait), továbbá az immateriális kapcsolatokat (hálózatok, régiók és az érintett felek közötti kölcsönös átadások).

Az előirányzott intézkedések magukban foglalják az európai közlekedési folyosók (különösen a határokon átnyúló szakaszok) létrehozását a természeti veszélyek megelőzése, a folyómedri szintű vízgazdálkodás, az integrált tengerészeti együttműködés és a K+F/innovációs hálózatok érdekében.

A transznacionális együttműködés jelenlegi zónáinak térképét felül kell vizsgálni. A jövőbeli makrorégiók kijelölésének támogatnia kell majd az alapvető strukturális intézkedések végrehajtási feltételeinek megteremtését. Úgy kell tehát kijelölni őket, hogy vegyék figyelembe egy földrajzi jellemző területi összefüggését és funkcionális feltételeit, például ha egy olyan folyó medrén vagy partmenti zónáján osztoznak, amely ugyanahhoz a fő közlekedési folyosó által átszelt hegyvidékhez tartozik. Más feltételek, mint például történelmi vagy intézményi struktúrák, vagy meglévő együttműködés vagy egyezmények, úgyszintén idetartoznak.

Végezetül az EQUAL közösségi kezdeményezéssel kapcsolatos siker, amely a befogadó társadalmat a megkülönböztetés és kirekesztés elleni harccal mozdítja elő, általánosan érvényesül minden intézkedésen keresztül, hogy tovább épüljön a partnerség, az esélyegyenlőség, az innováció és a transznacionális együttműködés talaján, lehetővé téve a tagállamok számára, hogy megosszák a helyes gyakorlatokat, és új utakat teremtsenek az olyan problémák leküzdése számára, amelyekkel a fent említett területeken szembesülnek.

5.6. Régiók közötti együttműködés

A régiók közötti együttműködési programoknak a növekedési és foglalkoztatási agendára – az innováció, a KKT-k és a vállalkozói szellem, a környezet és a kockázatmegelőzés megerősítésére – kellene összpontosítaniuk. Ösztönözni fogják továbbá a tapasztalatok és a legjobb gyakorlatok kölcsönös átadását a városi fejlődés, a közszolgáltatások (mint például az IKT-t alkalmazó egészségügy és kormányzat) korszerűsítése, valamint az együttműködési programok, továbbá tanulmányok és adatgyűjtés végrehajtásának tekintetében. A régiók közötti együttműködést támogatni fogják továbbá a konvergenciára, valamint a regionális versenyképességre és foglalkoztatásra irányuló programok keretein belül is. Továbbá a tapasztalatok és legjobb gyakorlatok kölcsönös átadását a városi fejlődés, a társadalmi integráció, a nagyvárosok és vidéki térségek közötti kapcsolat, valamint az együttműködési programok végrehajtásának tekintetében ösztönzik majd.

6. TOVÁBBI TEENDŐK

A pénzügyi tervről (2007–2013) szóló megállapodást követően a strukturális és kohéziós alapokra vonatkozó rendeletek tárgyalásait a lehető leghamarabb le kell zárni annak érdekében, hogy az új programok számára a lehető leghosszabb előkészületi időt biztosítsák. Ezen a ponton a Bizottság az általános rendelet tervezetének 24. cikkével összhangban jóváhagyás céljából a Tanács rendelkezésére bocsátja majd a kohéziós politika közösségi stratégiai iránymutatásainak végső változatát.

A stratégiai iránymutatások képezik a nemzeti stratégiai referenciakeretek alapját, amelyek viszont az általános rendelet tervezetének 25. cikkével összhangban meghatározzák a működési programokban lefektetett prioritásokat.

Ennek következtében elengedhetetlen tehát, hogy ragaszkodjanak a strukturális és kohéziós alapokra a 2007 és 2013 közötti időszakban vonatkozó rendeletek elfogadásának ütemtervéhez, hogy ezáltal a 2006-os programozási fázis számára elegendő időt biztosítsanak.

Végezetül a Bizottság e dokumentum elfogadásával egyidőben a stratégiai iránymutatások végső változata elkészítése érdekében nyilvános konzultációt indítványoz majd.

A kohéziós politika programjai számára a tagállamokban és a régiókban korlátozottan elérhető forrásokra tekintettel a konzultáció célja segíteni abban, hogy megtalálják a választ a következő kérdésekre:

- Milyen mértékben kellene a kohéziós politikának támogatnia a növekedési és foglalkoztatási agendát és a lisszaboni folyamatot?
- Milyen új elemeket lehetne bevonni annak érdekében, hogy ezen agendának megfeleljenek?
- Mely vonatkozásokat tekintik kevésbé lényegbevágónak ezen agenda tekintetében?

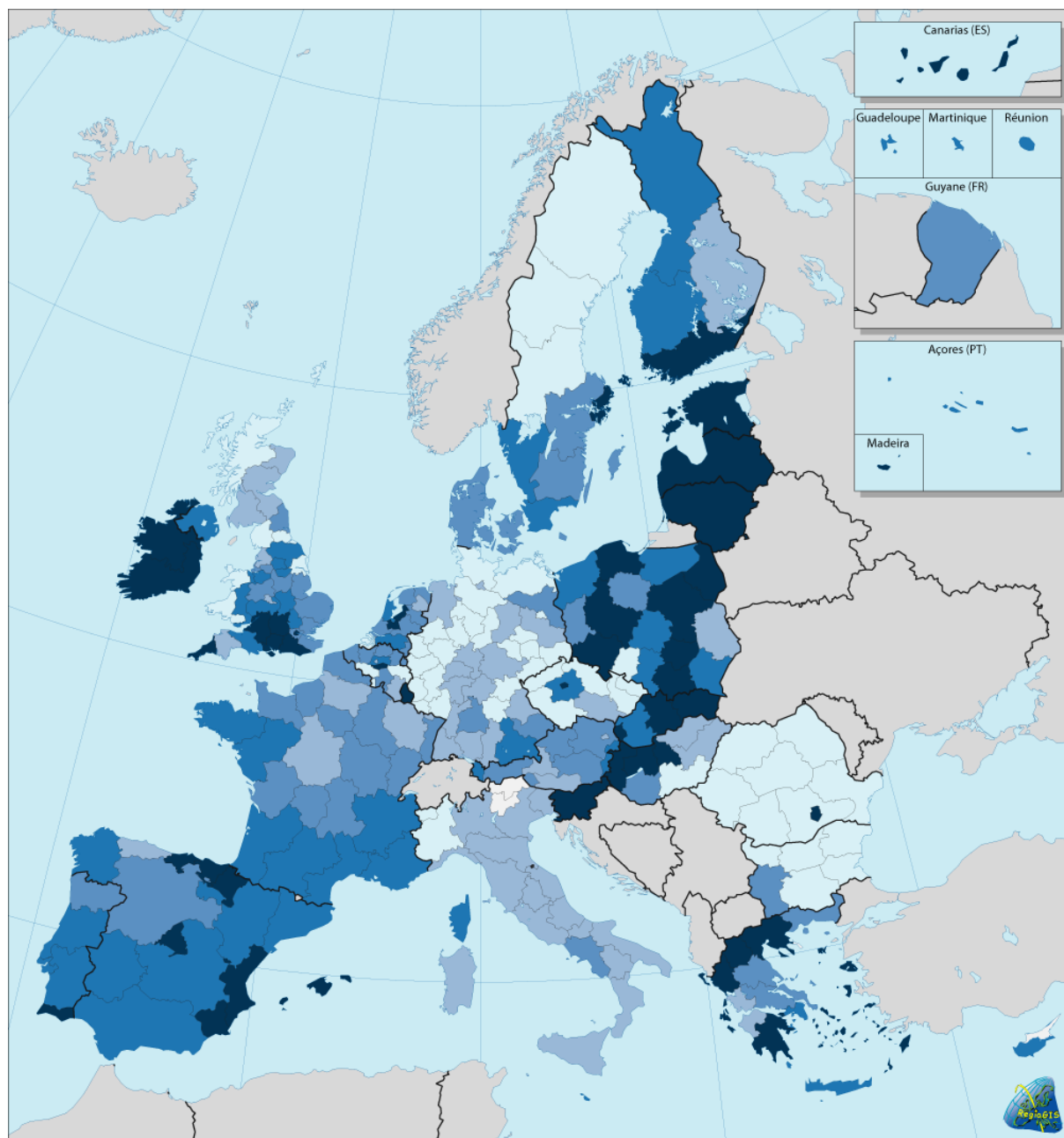
A konzultációs gyakorlat eredményei segítséget nyújtanak majd a Bizottság által a Tanács felé közlésre kerülő iránymutatások végső változatának kialakításában. A Bizottság tehát felkér minden érintett érdekeltet, hogy vegyen részt ebben a konzultációs gyakorlatban, és szívesen fogadja a 2005. szeptember 30-ig beérkező észrevételeket. Az észrevételeket a következő címre lehet eljuttatni:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/consultation/index_en.htm

MELLÉKLET

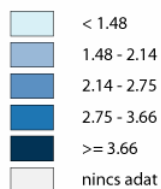
TÉRKÉPEK JEGYZÉKE

1. térkép GDP-növekedés, 1995–2002
2. térkép Európa tematikus regionális osztályozása – Versenyképesség
3. térkép Lehetséges elérhetőség, multimodális, 2001
4. térkép Európa tematikus regionális osztályozása – Veszélyek

GDP-növekedés, 1995–2002

Éves átlagos százalékos változás

EU-27 = 2.35

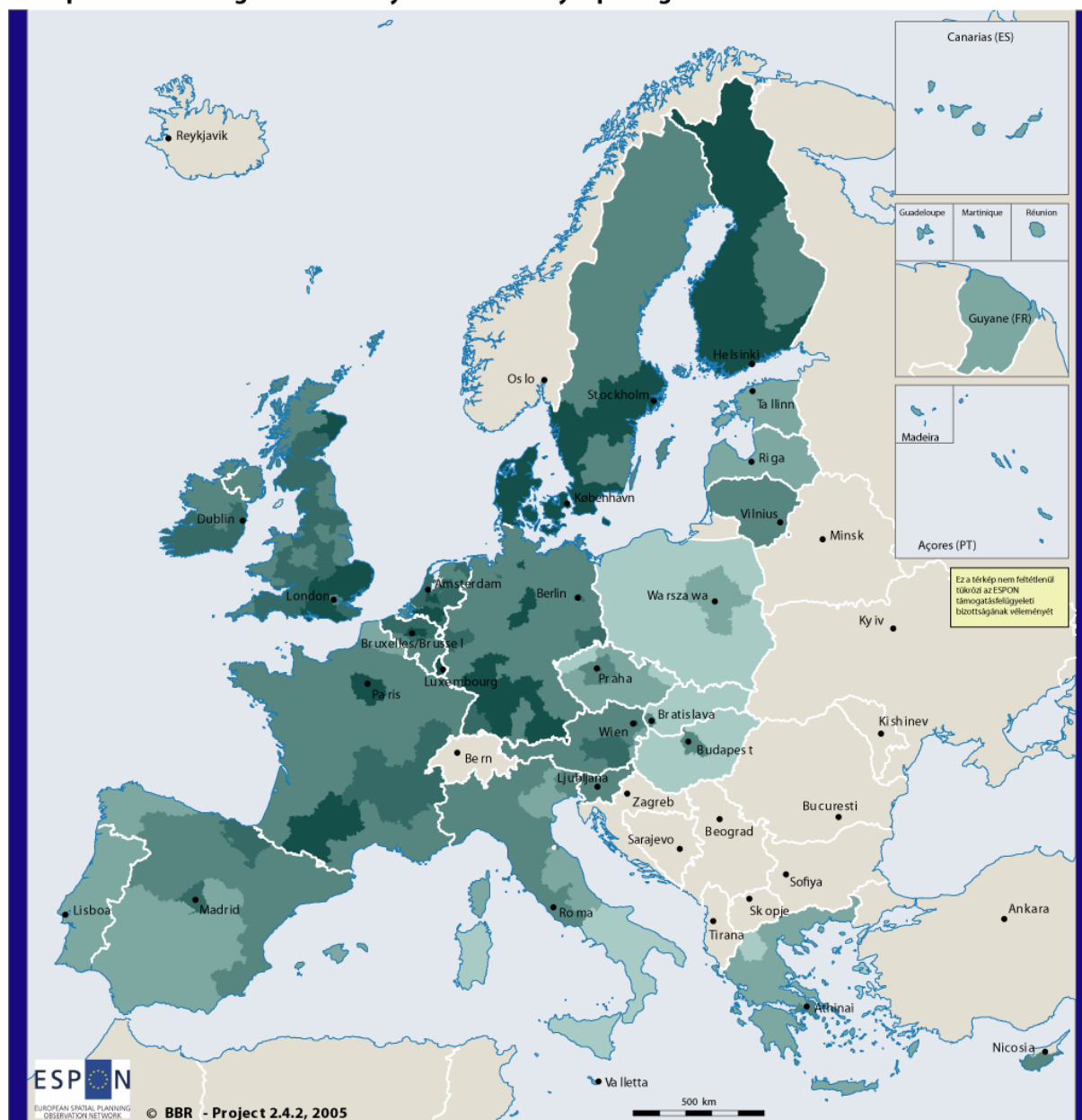
HU: 1995-2000

Forrás: Eurostat – DG REGIO

0 100 500 km

© EuroGeographics Association pour les limites administratives

Európa tematikus regionális osztályozása – Versenyképesség

Versenyképesség

- jelentősen az átlag alatt
- átlag alatt
- átlagos
- átlag feletti
- jelentősen az átlag felett

© EuroGeographics Association pour les limites administratives

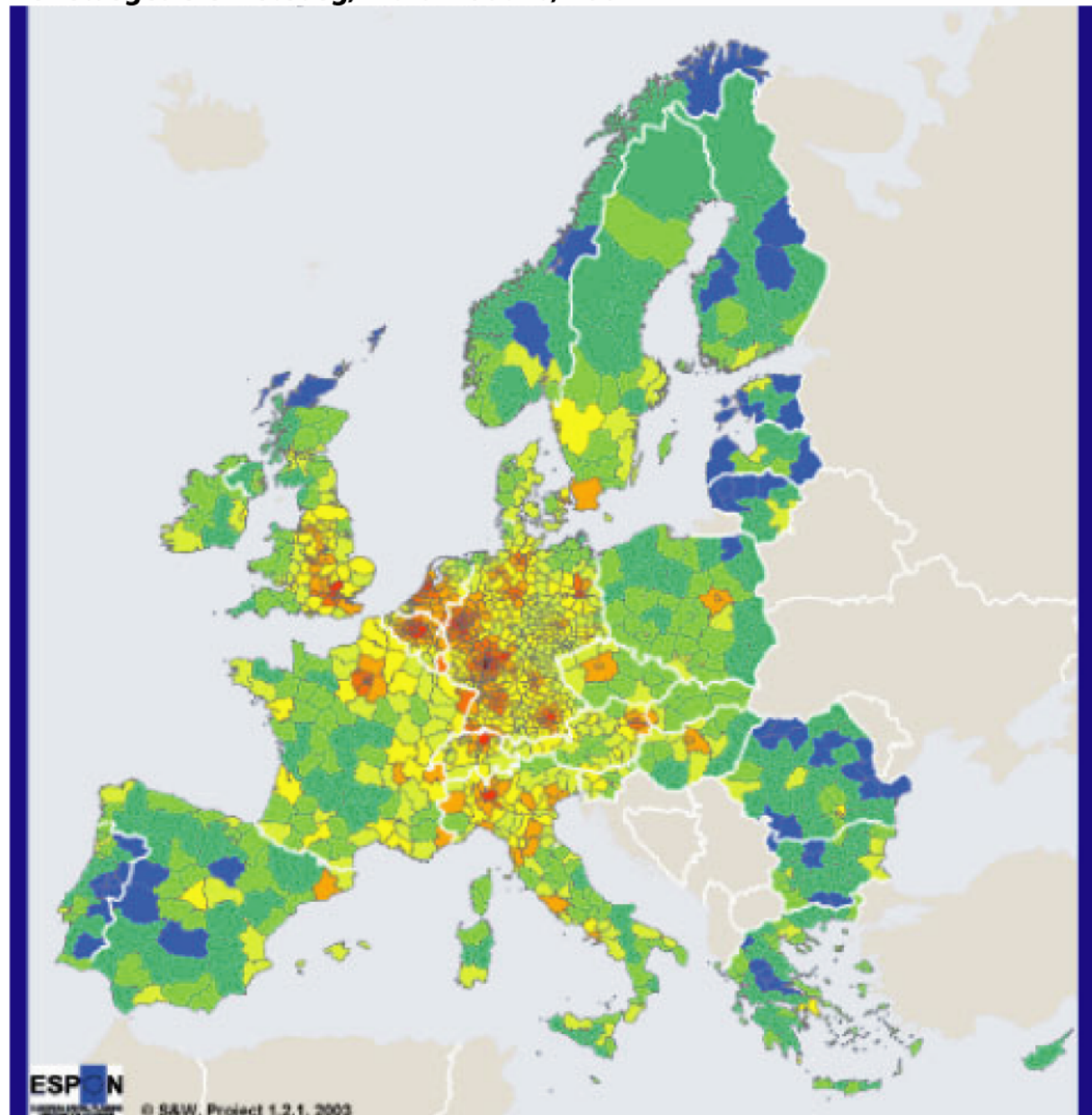
Adatok eredete: Regionális szint: NUTS 2
ESPON 3.1. Taurus és BBR
ESPON 2.4.2 BBR saját számítások

Forrás: ESPON-adatbázis

Mutatók:

- termelékenység, 2002
- foglalkoztatási arány, 2003
- K+F-re fordított kiadások, 2001
- K+F üzleti vállalkozási ágazat, 2001
- magasan képzett lakosság, 2002

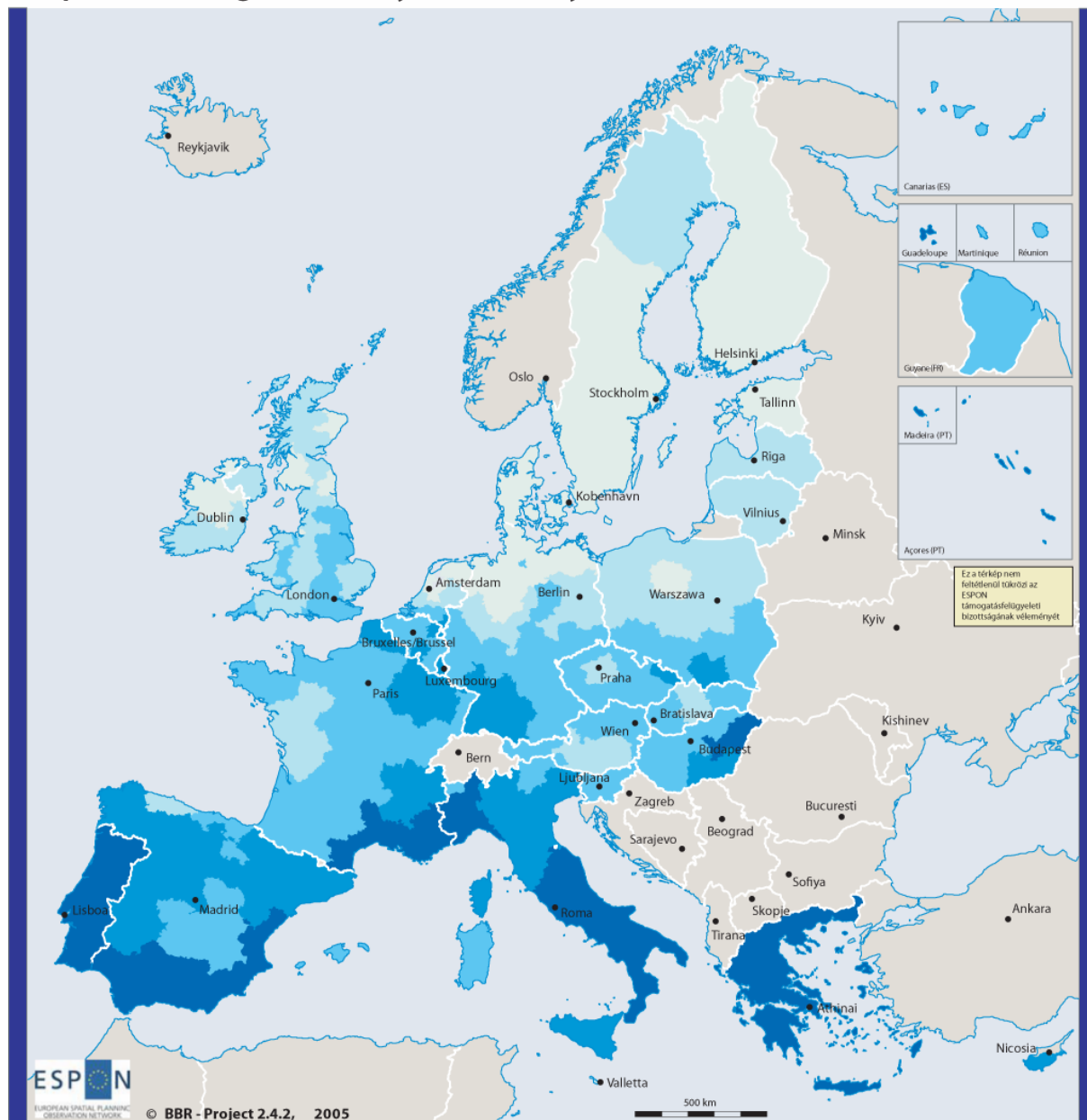
Lehetséges elérhetőség, multimodális, 2001

Elérhetőség (ESPON-köz = 100)

0 < 20
20 < 40
40 < 60
60 < 80
80 < 100
100 < 120
120 < 140
140 < 160
160 < 180
180 és afelett

Európa tematikus regionális osztályozása – Veszélyek

Veszélyek

	jelentősen az átlag alatt
	átlag alatti
	átlagos
	átlag feletti
	jelentősen az átlag felett

Regionális szint: NUTS 2
Adatok eredete: ESPON 2.4.2. BBR, saját számítások

Forrás: ESPON-adatbázis

Mutatók:

- árvízveszély, 1987–2002
- erdőtűzek veszélye, 1997–2003
- aszályra hajlamos területek
- földrengésveszély